

9 May faşizm üzərində Qələbə günüdür

18 (1220) 5-11 may 2022-ci il

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

İLHAM ƏLİYEV: “BİZ SÜLH GÜNDƏLİYİNƏ VƏ İQTİSADİYYATA DİQQƏTİMİZİ AYIRMALIYIQ Kİ, HƏR İL MİLYARDLARI SİLAH ALINMASINA YOX, İQTİSADI İNKİŞAFA YÖNƏLDƏK”

Aprelin 29-da ADA Universitetində “Cənubi Qafqaz: İnkişaf və əməkdaşlıq” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev konfransda iştirak edib.

“Beynəlxalq Şuşa Forumu” kimi yeni ad altında təşkil olunan tədbirdə 23 ölkədən 40 konfrans iştirakçı iştirak etmişdir. Tədbiri giriş nitqi ilə açan prezident ölkəmizə və Şuşaya səfər etdiklərinə görə dünyanın nüfuzlu beynəlmərkəzlərinin nümayəndələrinə, qonaqlarımıza təşəkkürünü bildirərək demişdir: “Əminəm ki, Qarabağın gözəlliyini seyr etmək və eyni zamanda, Şuşaya aparan yol boyunca və Şuşanın özündə dağınıqları görmək üçün bu, maraqlı səfər oldu. Hesab edirəm ki, gördükləriniz 30 illik işğal ərzində çəkdiyimiz əziyyətlərin ən yaxşı təzahürüdür. Həmin kütləvi dağınıqlar Birinci Qarabağ müharibəsinin deyil, 30 il çəkan işğal zamanı Ermənistanın törətdiyi barbarlıq və vandalizmin nəticəsidir... Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru yenidən qurmaq planlarımız barədə sizə məlumat verilib. Bu planlar həqiqətən genişmiqyaslıdır və biz onları büdcəmizdən ayrılan vəsaitlərimiz hesabına icra edirik. İcra işlərində beynəlxalq şirkətlər bizə dəstək verir. Lakin bundan başqa, ötən ilin aprelində görüşdüyümüz və müzakirə etdiyiniz zaman qarşınızda olan mühüm vəzifələrdən biri yeni reallıqları möhkəmləndirmək və regionda öz işimizi, baxışlarımızı təqdim etmək üçün aparıcı beynəlxalq təşkilatlarla işləməkdən ibarət idi. Həmçinin vacib idi ki, beynəlxalq ictimaiyyət və aparıcı beynəlxalq təşkilatlar formalaşmış yeni reallıqları qəbul etsinlər. Bu, baş tutdu.

Eyni zamanda, biz Qafqazda yeni eranı, sülh və əməkdaşlıq erasını fəal şəkildə təşviq edirdik. Nəhayət biz bu yaxınlarda Ermənistan

tandan müsbət cavab aldığımız Onların hökuməti Azərbaycanın irəli sürdüyü 5 təməl prinsipi qəbul etdi. Bu prinsiplər Ermənistanla sülh müqaviləsinin əsasını təşkil etməlidir. Həmçinin Azərbaycanın təklifinə uyğun olaraq, Ermənistan sərhədlərimizin delimitasiya prosesinə başlamaq üçün Azərbaycanla birgə işçi qrupunun yaradılmasına, nəhayət razılıq verib. Fikrimcə, bunlar son hadisələrin mühüm təzahürüdür və onlar, həmçinin göstərir ki, hazırda, İkinci Qarabağ müharibəsindən ilyarım keçdikdən sonra Ermənistan rəhbərliyi və ümid edirəm ki, onun əhalisi sülhün zəruriliyini anlayır. Əgər sülh müqaviləsi imzalanarsa və həmin təməl prinsiplər həyata keçərsə, onda Qafqazda sülh uzunmüddətli və dayanıqlı olacaq. Niyətimiz budur. Hesab edirəm ki, nümayiş etdirdiyimiz və elan etdiyimiz addımlar Qafqazda sülhə töhfə vermək üçün iradəmizin bariz nümunəsidir. Biz Qarabağı yenidən qururuq, iqtisadiyyatımızı gücləndirmək üçün resurslarımızı səfərbər edirik, çünki onsuz gözəçarpan vəsaitləri ayırmaq asan olmaz. Eyni zamanda, biz Qafqazda sülh gündəliyini təşviq edirik. Hesab edirəm ki, bütün istiqamətlərdə təşəbbüs bizim əlimizdədir. Həmin təşəbbüs sülhə xidmət edir və etməlidir”.

Daha sonra toplantı iştirakçılarının prezidentə ünvanladığı sualları səsəndirilmiş və prezident həmin sualları ətrafı cavablandıraraq bütün maraqlı məqamlara aydınlıq gətirmişdir. Bu tədbirin əsas məqsədi münaqişəsonrakı dövrdə Cənubi Qafqaz ölkələri arasında əlaqələrin inkişaf imkanlarının nəzərdən keçirilməsi, bölgənin təhlükəsizliyinə və rifahına xidmət edən Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşdırılması üçün formalaşdırılan

sülhün müzakirəsi idi. Eləcə də iştirakçılar regional əməkdaşlıq və bölgədə ölkələrarası əlaqələrin müzakirə edib, bununla bağlı mövcud və gələcək imkanlardan danışılar. Qeyd edilib ki, Azərbaycan və Ermənistanın birgə əməkdaşlıq edə bilməsi üçün hər iki ölkənin üzərinə böyük öhdəliklər düşür. Bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi etnik qruplar arasındakı təziqin aradan qalxması və regionda sülhün təmin olunması ilə nəticələncək. Prezidentin bu forumda iştirakı və verilən bütün sualları ətrafı cavablandırması bir daha onu göstərdi ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz dövləti olaraq sülhü, əmin-amanlığı, inkişafı dəstəkləyir və nəinki öz qonşuları ilə, Cənubi Qafqazla əməkdaşlıq etmək istəyən digər dövlətlərlə dostluq münasibətlərini və əlaqələrini qurmağa hazırdır.

İlham Əliyev forumda bir daha

yeni reallıqlara aydınlıq gətirərək həqiqətləri və Azərbaycanın ümumi istəyini bəyan etdi. Prezident dedi ki, Azərbaycan Qafqazda yeni sülh və əməkdaşlıq erasını fəal şəkildə təşviq edir. Bu yaxınlarda isə Ermənistandan müsbət cavab alınıb. Belə ki, rəsmi İrəvan İlham Əliyevin sülh danışıqları üçün irəli sürdüyü 5 təməl prinsipi qəbul edib və bu şərtlər Ermənistanla sülh müqaviləsinin əsasını təşkil etməlidir. Həmçinin Azərbaycanın təklifinə uyğun olaraq, Ermənistan sərhədlərin delimitasiya prosesinə başlamaq üçün Azərbaycanla birgə işçi qrupunun yaradılmasına razılıq verib. İlham Əliyev bildirib ki, əgər sülh müqaviləsi imzalanarsa və həmin təməl prinsiplər həyata keçərsə, onda Qafqazda sülh uzunmüddətli və dayanıqlı olacaq. “Hesab edirik ki, nümayiş etdirdiyimiz və elan etdiyimiz addımlar Qafqazda sülhə töhfə vermək

üçün iradəmizin bariz nümunəsidir. Biz Qarabağı yenidən qururuq, iqtisadiyyatımızı gücləndirmək üçün resurslarımızı səfərbər edirik, çünki onsuz gözəçarpan vəsaitləri ayırmaq asan olmaz”. Cənubi Qafqazda sülh gündəliyini Azərbaycanın təşviq etdiyini vurğulayan İlham Əliyev bildirdi ki, bütün istiqamətlərdə təşəbbüs qalib ölkənin əlindədir. Azərbaycan Prezidentinin bölgənin gələcəyi ilə bağlı verilən bütün sualları konkret və dolğun cavablandırması bu gün bölgənin rifahı, dayanıqlı sülh və sabitliyin təmin olunmasının ölkə siyasətinin ən mühüm vəzifələrindən biri olduğunu göstərir. Eyni zamanda İlham Əliyev bir daha qeyd edib ki, sülh sazişi yalnız Azərbaycanın istəyinə uyğun reallaşmalı, məğlub ölkə qaliblə hesablaşmalıdır. İlham Əliyevin dediyi kimi, Azərbaycanın Ermənistanla təklif etdiyi prinsiplər sülh sazişi üçün

təməl olmalıdır. Təsədüfi deyil ki, beynəlxalq konfransın iştirakçıları bir gün əvvəl - aprel 28-də Şuşada quruculuq və bərpa mövzusunda “Şuşa - dirçəliş gedən yol”, postmünaqişə dövrünə dair “Əməkdaşlıq, imkanlar və çağırışlar” adlı panel müzakirələri keçiriblər. Bu mühüm platforma xarici ekspertlərə postmünaqişə dövründə Cənubi Qafqaz ölkələri arasında əlaqələrin inkişafı, kommunikasiyaların açılması imkanlarının nəzərdən keçirilməsi, bölgənin tərəqqisinin, təhlükəsizliyinin və rifahının təməli kimi Azərbaycanın formalaşdırdığı Ermənistanla münasibətlərin normalaşdırılması üçün sülh gündəliyinin müzakirəsi baxımından əlverişli imkan yaradır.

Bu cür görüşlər Azərbaycanın dünyada artan nüfuzunun, regional və beynəlxalq aləmdə yeritdiyi siyasətin təntənəsinin əyani göstəricisidir.

“XÜSUSİ TƏYİNATLILARIN VƏTƏN MÜHARİBƏSİNDƏKİ QƏLƏBƏMİZDƏ ÇOX BÖYÜK PAYI VAR”

Bunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin yaradılmasının 23-cü ildönümünü münasibətilə aprel 30-da Müdafiə Nazirliyinin Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin “N” saylı hərbi hissəsində çıxış edərkən deyib.

O, bildirib: - İyirmi üç il əvvəl ulu öndər Heydər Əliyevin Fərmanı ilə Azərbaycanda Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr yaradılmışdır. Ulu Öndər bu Fərmanı imzala-

maqla növbəti dəfə böyük uzaqgörənlik göstərmişdir. Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin yaradılması İkinci Qarabağ müharibəsindəki tarixi Zəfərimizdə də özünü sübut etdi. Ulu Öndərin ordu quruculuğu sahəsində gördüyü işlərin nəticəsində Azərbaycan Ordusu demək olar ki, sıfırdan yaranmağa başlamışdır və illər keçdikcə ordumuz öz gücünü artırmışdır. Bunu biz işğal dövründə müxtəlif zamanlarda görmüşük, o cümlədən Aprel döyüşlə-

rində. Aprel döyüşləri işğalçılar üçün bir mesaj, bir signal idi ki, işğala son qoyun, torpaqlarımızdan çıxın, rədd olun. Bizim Aprel döyüşlərindəki qələbəmizdə xüsusi təyinatlıların çox böyük xidmətləri olmuşdur. Ancaq əfsuslar ki, Aprel hadisələri işğalçılar üçün dərs olmadı. Onlar işğalı əbədləşdirmək üçün öz söylərini davam etdirdilər və işğalı əbədi etmək üçün Azərbaycana, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə hədə-qorxu gəlməyə davam etdilər. Bizi yeni müharibə ilə hədələyən düşmən İkinci Qarabağ müharibəsində öz dərsini aldı. “Qarabağ Ermənistandır və nöqtə” deyən düşmən bu gün “Qarabağ Azərbaycandır” deyir. Nəyin hesabına? Danışıqlar hesabına yox! Güc hesabına, qüdrət hesabına, Azərbaycan Ordusunun Zəfəri hesabına! Biz güclü ordu yaratmışıq. Bundan sonra da bu istiqamətdə işlər aparılacaq. Vətən müharibəsi bizim şanlı tariximizdir. Azərbaycan xalqı öz ordusuna dayaq oldu, arxa oldu, bütün Azərbaycan vətəndaşları birləşdi, bütün dünya azərbaycanlıları birləşdi. Bir yumruq

kimi birləşdik və düşməne elə sarsıdıcı zərbələr endirdik ki, bu günə qədər də özünə gələ bilmir. Biz cəmi 44 gün ərzində 300-dən çox şəhər və kəndi düşmənin əlindən aldıq, döyüş meydanında bu Zəfəri qazandıq, danışıqlar yolu ilə yox, kiminsə güzəştə ilə yox, qan tökərək, şəhidlər verərək. Xüsusi təyinatlıların Vətən müharibəsindəki Qələbəmizdə çox böyük payı var. Müharibənin ilk günlərindən kəndlərimizin azad olunması düşməni sarsıtdı. Onlar inanmırdılar ki, Azərbaycan Ordusu beş-altı müdafiə xəttini öz sinəsi ilə yararaq, qan tökərək, şəhidlər verərək tarixi Zəfər əldə edə bilər. İlk günlərdən Ordumuz irəliləyirdi, bir dəfə də olsun geriyyət addım atmamışdır. Bizi irəliləyən Vətən sevgisi idi, ancaq, eyni zamanda, hazırlıq, peşəkarlıq idi. Bizim bütün əsas həlledici əməliyyatlarımızda xüsusi təyinatlılar ön sırada idilər. Uğurlu əməliyyatlardan sonra yolumuz Şuşaya açıldı. Yolumuz deyəndə, o yol yox idi. Uğurlu Hadrut əməliyyatından sonra, - hansı ki, Ermənistanda

fərarilərin sayını kəskin artırmışdır, - onlar inanmırdılar ki, biz o istiqamətdə gedəcəyik. Onlar bizi başqa yerlərdən gözləyirdilər. Amma bizim aslanlarımız, igidlərimiz olmayan yerdə yol açdılar, öz əlləri ilə, öz ayaqları ilə, öz sinələri ilə. Bu gün isə bölgəmizdə vəziyyət tam fərqlidir. Biz qalib xalq kimi, müzəffər ölkə kimi öz gücümüzü artırırıq. Xüsusi təyinatlıların gələcək fəaliyyəti ilə bağlı bütün göstərişlər verilmişdir. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin sayı 2 dəfə artırıldı, indi seçim daha sərtir və maraqlı daha böyükdür, müraciətlər kifayət qədər çoxdur. Mənəvi-psixoloji keyfiyyətlər, fiziki hazırlıq, peşəkarlıq və ən önəmli Vətən sevgisi bu seçimin əsas şərtləridir. Mən bir daha sizi Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin yaranmasının 23-cü ildönümünü münasibətilə ürəkdən təbrik etmək istəyirəm. Sizə yeni uğurlar, yeni qələbələr arzulamaq istəyirəm. Çıxışımı İkinci Qarabağ müharibəsindəki sözlərlə yekunlaşdırmaq istəyirəm: “Qarabağ Azərbaycandır!”

İLHAM ƏLİYEV: “HƏR BİR ŞƏHİDİN XATİRƏSİ, ƏLBƏTTƏ, ONLARIN YAXINLARININ VƏ BÜTÜN AZƏRBAYCAN XALQININ QƏLBİNDƏ ƏBƏDİ YAŞAYIR VƏ YAŞAYACAQ”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mayın 2-də Bakının Sabunçu rayonunda şəhid ailələri və müharibə əlilləri üçün nəzərdə tutulan yeni yaşayış kompleksinin açılışında iştirak ediblər.

Kompleksin ərazisində 100 yerlik uşaq bağçası və bir inzibati bina inşa olunub. Həmçinin sakinlərin və övladlarının asudə vaxtının səmərəli təşkili üçün şərait yaradılıb və kompleks bütün zəruri infrastrukturla təmin edilib. Sosial məsələlərin həlli ilə bağlı ortaya qoyulan siyasi iradə və ardıcıl praktik addımlar deməyə əsas verir ki, Azərbaycan sosialyönümlü döv-

lət modeli formalaşdırıb. Bu dövr ərzində şəhid ailə üzvləri və müharibə iştirakçılarından ibarət 93 min nəfərə 103 min sosial ödəniş təyin olunub. Mənzil proqramı 5 dəfə genişləndirilib, 2021-ci ildə 3000, postmüharibə dövründə 3500 mənzil verilib. Beləliklə, ümumilikdə 12500 şəhid ailəsi və müharibə əlili mənzil və fərdi evlə, 7400 müharibə əlili avtomobillə təmin olunub. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Vətən müharibəsində şəxsi igidliyinə və şücaətinə görə “Füzulinin azad olunmasına görə”, “Vətən uğrunda” və “Cəsur döyüşçü” medalları ilə təltif edilmiş şəhid Mahir Məmmədovun ailəsinin qonağı olublar.

YENİ MƏKTƏB BİNALARININ İNŞASI ŞAGİRDƏLƏRİN DAHA KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL ALMASINA ŞƏRAİT YARADIR

Mayın 2-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə Bakının Sabunçu rayonunun Kürdəxanı qəsəbəsində inşa olunan 304 nömrəli tam orta məktəbin açılışında iştirak ediblər. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım məktəb binasında yaradılan şəraitlə tanış olublar. Heydər Əliyev Fondunun icraçı direktoru, Prezidentin köməkçisi Anar Ələkbərov məktəb haqqında məlumat verib.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun uğurla icra olunan layihələrindən biri “Yeniləşən Azərbaycana - yeni məktəb” proqramıdır. 2005-ci ildən həyata keçirilən layihənin əsas məqsədi təhsil sahəsində mövcud olan problemlərin həllinə kömək etmək, ölkə miqyasında müasir standartlara cavab verən təhsil kompleksləri yaratmaq, tədrisin səviyyəsinə bilavasitə təsir edən problemləri aradan qaldırmaqdır.

“Biz azad edilmiş bütün torpaqları bərpa edəcəyik”

Bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 4-də Vahid Hacıyevi Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Zəngilan rayonuna xüsusi nümayəndə təyin olunması ilə əlaqədar videoformatda qəbul edərkən deyib. **Prezident İlham Əliyev bildirib:** - Zəngilan rayonu azad edilmiş digər rayonlarımız kimi böyük dağıntılara məruz qalmışdır. Ermənistan işğalçı qüvvələri Zəngilan rayonunu demək olar ki, yerlə-yeksan etmişlər. Zəngilan rayonunda, eyni zamanda, bütün ta-

rixini abidələrimiz ermənilər tərəfindən dağıdılıb. Biz artıq tarixi-dini abidələrimizin bərpası işinə başlamışıq. Heydər Əliyev Fondunun maliyyə dəstəyi ilə Zəngilan şəhər məscidi indi əsaslı şəkildə təmir olunur, faktiki olaraq yenidən qurulur. Çünki bu məsciddən cəmi bir divar qalmışdı. Yəni, Zəngilanda mövcud olan acı mənzərə azad edilmiş bütün başqa torpaqlarda da mövcuddur. Biz azad edilmiş bütün torpaqları bərpa edəcəyik və Zəngilan rayonu bu sahədə birinci rayondur ki, artıq keçmiş məcburi köçkünlər yaxın gələcəkdə

oraya qayıdacaqlar. Eyni zamanda, hazırda Zəngilan rayonunda böyük infrastruktur layihələri icra edilir. Onların arasında Zəngəzur dəhlizinin tərkib hissəsi olan nəqliyyat infrastrukturunu mən qeyd etmək istərdim. Bu il Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanı istismara veriləcəkdir. Əminəm ki, bu hava limanının çox böyük funksiyaları olacaqdır. Dövlət başçısı qeyd edib ki, işğal dövründə Ermənistan rəhbərliyi Ermənistandan Cəbrayılə yol çəkmək istəyirdi. O, deyib: -Həmin bu yol təbii ki, Zəngilandan keçməli idi. Onların bu ümidləri və ümumiyyətlə, bütün ümidləri gözlərində qaldı. Bildiyimə görə, birzolaqlı kənd tipli bir yol çəkmək fikrində idilər. Biz isə Horadizdən Zəngilana dörd və altı zolaqlı magistral avtomobil yolu çəkirik. Yəni, yeni çəkilən yol tam yeni və daha əlverişli marşrutla keçir və yolboyunca yol infrastrukturunu həm məsafə baxımından daha əlverişli olacaq, həm də əlbəttə, vətəndaşlar bu yolla rahat gedib-gələcəklər və beynəlxalq yükdaşıma məsələləri öz həllini tapacaqdır. Hesab edirəm ki, Zəngilan rayonunda əsas məşğulluq və iqtisadiyyatın əsas hissələrindən biri də kənd təsərrüfatı olmalıdır. Çünki təbii iqlim çox əlverişlidir və yəni də “DOST Agropark”ın timsalında biz azad edilmiş bütün torpaqlarda gələcəkdə yaradılacaq mənzərəni görməliyik. Biz indi bütün hüquqi prosedurlara start vermişik. Mən bu haqda Azərbaycan ictimaiyyətini məlumatlandırmışdım. Bir cinayət də cavabsız qalmayacaq. Birincisi, biz dəymiş bütün ziyanı hesablayırıq, bütün şəhər və kəndlərimizin pasportlaşdırılması prosesi gedir. Hər bir binanın, yaxud da ki, o binadan qalan dağıntıların video-foto çekilişi aparılır. Bu, sübutdur və biz beynəlxalq məhkəmələrə də müraciət etmək əzmindəyik, hazırlıq işləri gedir. Həmçinin Vejnəli qızıl yatağının xarici vətəndaşlar tərəfindən, o cümlədən erməni əsilli xarici vətəndaşlar tərəfindən qanunsuz istismar edilməsi onlara baha başa gələcək. Biz o adamların adlarını bilirik. Biz onları dünya qarşısında ifşa edəcəyik və bizə təzminat ödəyəcəklər. Vurulmuş ziyanın təzminatını mütləq ödəyəcəklər. Eyni zamanda, təbii fəlakət zonala-

rı arasında yenə də Zəngilanın ərazisindən keçən Oxcuqay çayının taleyini biz əfsuslar olsun ki, ürək ağrısı ilə dilə gətiririk. Oxcuqay da Ermənistanın ekoloji terroruna məruz qalmışdır. Əfsuslar olsun ki, bir xarici şirkət də bu ekoloji terrorun ermənilərlə birlikdə müəllifi olmuşdur. Oxcuqayın sarı rəngə boyanması artıq mətbuatda dəfələrlə dərc edilib, həm foto, həm videogörüntülər var. Yəni, Ermənistanda istismar edilən mis kombinatının bütün axıntıları Oxcuqaya təmizlənmədən ötürülürdü. Bu, cinayətdir, bu, ekoloji terrorudur. Bunu kim edib? Ermənistanın keçmiş rəhbərliyi. Çünki həmin o mis kombinatının səhmdarları Ermənistanın keçmiş rəhbərliyinə yaxın olan və qohumluq əlaqələri olan adamlardır. Biz bilirik ki, bu mis kombinatının işlənilməsi korrupsiya sxemləri əsasında olub. Təəssüf ki, beynəlxalq auditə subyektlər olan xarici şirkət də bu korrupsiya əməllərində iştirak edib. Prezident İlham Əliyev qarşıda duran digər vəzifələrdən danışıraq, ilk növbədə, keçmiş məcburi köçkünlərin azad edilmiş torpaqlara tezliklə qayıtmaları barədə danışib. O, deyib: -Burada da dövlət nə mümkünsə edir, bütün güclər səfərbər olunub. Maliyyə vəsaiti səfərbər edilib. Keçən il və bu il bu məqsədlər üçün hər il üzrə 2,2 milyard manat vəsait nəzərdə tutulub, yəni, toplam 4,4 milyard manat. Bu il bizim iqtisadi inkişafımız daha sürətlidir və ilin birinci rübündə iqtisadiyyat təxminən 7 faiz artıb, gəlirlərimiz də artıb. Ona görə mən hesab edirəm ki, təxirəsalınmaz işlərin görülməsi üçün biz əlavə vəsait ayırmalıyıq. Azad edilmiş torpaqların bərpası üçün əlavə vəsait ayırmalıyıq. Hökumətə bu məsələ ilə bağlı göstəriş verilib. Yəqin ki, yaxın gələcəkdə biz bunu rəsmən təsdiqləyəcəyik ki, daha çox işi bu il görə bilək. Hələ, deməli, ilin 4 ayı keçib, görülməli işlər çoxdur. Ona görə keçmiş məcburi köçkünlərin qaytarılması üzrə birinci layihə, qeyd etdiyim kimi, yaxın zamanlarda icra olunacaq. Digər layihələrə də mütləq başlamaq lazımdır. Dövlət başçısı Vahid Hacıyevi bu vəzifəyə təyin olunmağı münasibətilə təbrik edib, ona uğurlar arzulayıb.

Qarabağda daha 13 kənddə yaşayış məntəqələrinin salınmasına başlanılır

Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin Ərazi Tikinti-Planlaşdırma Mərkəzi Laçın rayonunun Qorçu qəsəbəsinin, Ağdam rayonunun Xıdırılı, Kəngərli və Sarıcalı kəndlərinin, Cəbrayıl rayonunun Şükürbəyli kəndinin, Qubadlı rayonunun Zilanlı, Xanlıq və Məhrizli kəndlərinin, Laçın rayonunun Gülləbird kəndinin, Zəngilan rayonunun Məmmədbəyli və Cahangirbəyli kəndlərinin, Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndinin

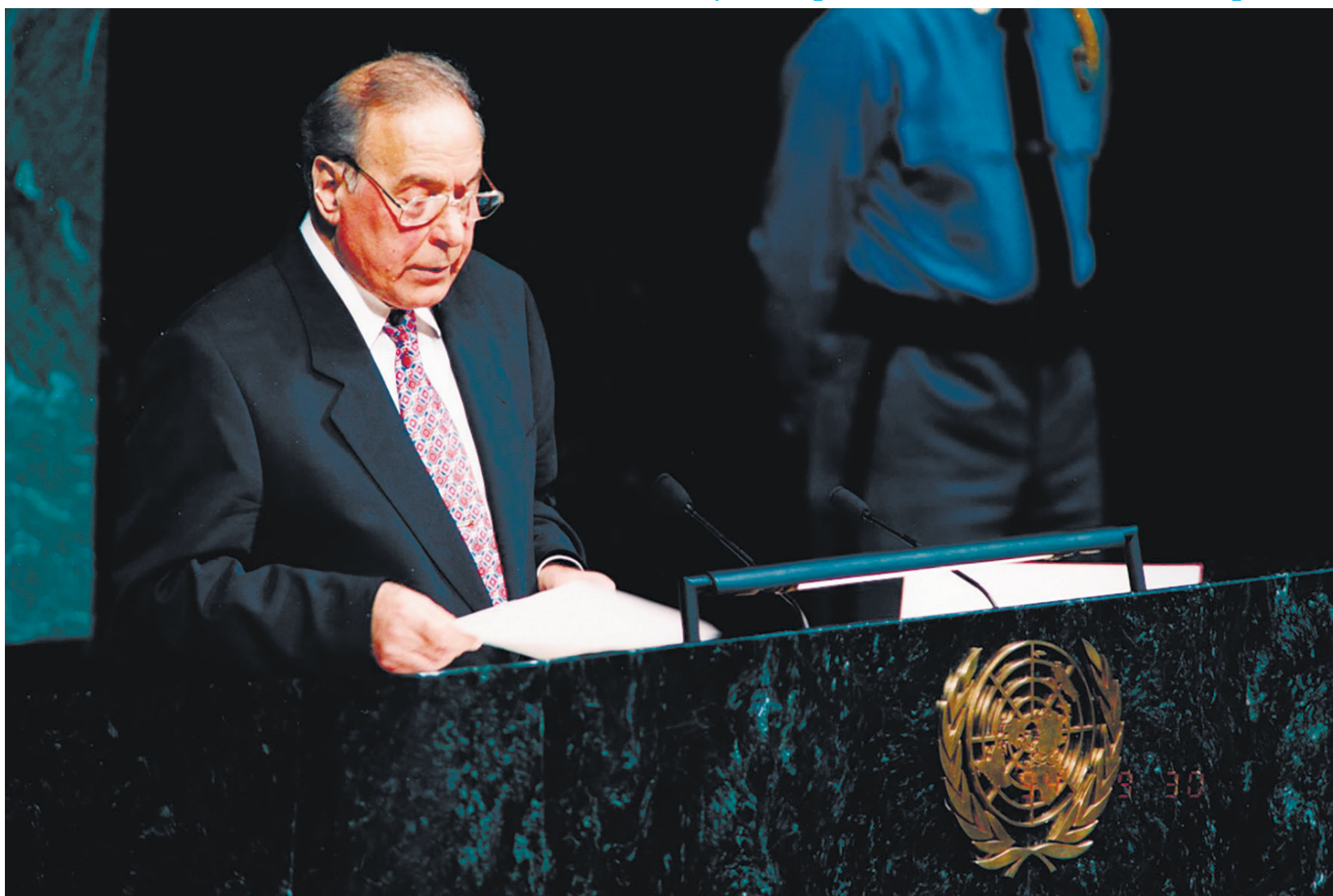
və Şuşa rayonunun Daşaltı kəndinin salınmasının şəhərsalma əsaslandırılmasının hazırlanması işlərinin satın alınması ilə bağlı elan etdiyi 13 açıq tenderə yekun vurub. Tenderlərin qalibi “Azərmemarlariyə” Dövlət Baş Layihə İnstitutu (1-8-ci tenderlər üzrə), “Qala Group” MMC (9-12-ci tenderlər üzrə) və “Feniks-AA” MMC-dir. Qalib şirkətlərə müvafiq olaraq 420 min manat, 470 min manat, 325 min

manat, 290 min manat, 378 min manat, 335 min manat, 380 min manat, 360 min manat, 295 min manat, 340 min manat, 330 min manat, 387 min manat və 250 min manat, ümumilikdə isə 4 milyon 560 min manat ödəniləcək. Qeyd edək ki, daha əvvəl Ərazi Tikinti-Planlaşdırma Mərkəzi Qarabağda 9 kənd və qəsəbədə yaşayış məntəqələrinin salınması ilə bağlı tender keçirmişdi.

5-11 may 2022-ci il

Heydər Əliyevin müəllifliyi ilə atılan hər bir addım Azərbaycanın dövlət və milli maraqlarını bütün siyasi dövrlərdə layiqincə və qətiyyətlə təmin edib

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə son qoyan Azərbaycan indi ötən 200 illik tarixinin ən şərəfli dövrünü yaşayır. Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, ərazi bütövlüyümüzün bərpa olunması bir dövlət kimi Azərbaycanın bütün dünyada mövqelərini daha da möhkəmləndirən, söz sahibi kimi imicini yüksəldən olduqca mühüm tarixi-siyasi amil oldu.

Bu gün çox düzgün olaraq Azərbaycan ictimaiyyəti Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllini Heydər Əliyevin ideyalarının həyata vəsiqə alması kimi dəyərləndirir. Çünki torpaqlarımızın azad edilməsinə hesablanmış hazırlıq işləri dahi strateq kimi Heydər Əliyevin Azərbaycanın inkişafı ilə bağlı müəyyən etdiyi siyasi kursun uğurlu davamının məntiqi nəticəsi idi. Bu kurs isə 1993-cü ildən başlamışdı və Azərbaycan üçün olduqca əlverişsiz şəraitdə – 1994-cü ilin əvvəllərində Füzuli istiqamətində işğal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsi ilə nəticələnmışdi.

1994-cü ildə Bishkek danışıqlarına əsasən, Heydər Əliyevin böyük uzaqgörənliklə nail olduğu atəşkəs Azərbaycanın torpaqlarının azad edilməsi üçün kompleks şəkildə – yəni iqtisadiyyatımızı inkişaf etdirməklə, ordumuzu gücləndirməklə, o cümlədən Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı ölkəmizin maraqlarına uyğun beynəlxalq hüququ təmin etməklə hazırlıq işlərinin aparılması üçün tarixi zəmin yaratdı.

Bu gün dönüb geriye baxanda görürük ki, müxtəlif istiqamətlərdə aparılan hazırlıq işləri vəhdət təşkil edərək qələbəmizin əsasını təşkil etmişdir. Görünən həm də odur ki, bu hazırlıq zəncirinin hansısa bir həlqəsində boşluq olsaydı, Azərbaycanın hərbi yola əl atmaq məcburiyyətində qalacağı təqdirdə ciddi problemlər yarana bilərdi. Amma bu hazırlıq işlərinin təməllərini müəyyən edən Heydər Əliyev idi. Tarix isə həmişə sübut edib ki, Heydər Əliyevin müəllifliyi ilə atılan istənilən addım Azərbaycanın dövlət və milli maraqlarını bütün siyasi dövrlərdə layiqincə və qətiyyətlə təmin edib. Bu yazıda da məqsədımız Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycana rəhbərliyi dövründə Dağlıq Qarabağ

münaqişəsinin həlli ilə bağlı görülmə işlərin təhlilidir.

Ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərindən Qarabağ problemi ətrafında yayılan dalğanın zərbə qüvvəsinə məruz qalan, sərhədyanı kəndləri ermənilər tərəfindən işğal və qarət olunan, dincliyi əlindən alınan Naxçıvan taleyin ümidinə buraxılmış tənha bir adanı xatırladırdı. Tale Heydər Əliyevi Naxçıvana göndərməklə oranı və daha sonra bütün Azərbaycanı gözlənilən fəlakətlərdən xilas etmək üçün real imkan yaratdı. Heydər Əliyevin 1991-ci ilin sentyabrın 3-də əhalinin təkidli tələbi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri seçilməsi Azərbaycanın mürəkkəb və ağır dövrünə təsadüf edirdi. Ümummilli liderin ilk gündən başlayaraq atdığı addımlar, həyata keçirdiyi tədbirlər Naxçıvanı düşmən əlinə keçmək təhlükəsindən xilas etdi. Muxtar respublikanın ali vəzifəli şəxsi seçildikdən sonra böyük öndər bölgənin erməni təcavüzündən müdafiəsi ilə bilavasitə məşğul olmağa başladı, bu məsələ onun əsas fəaliyyət istiqamətinə çevrildi.

1991-1993-cü illərdə Heydər Əliyevin sədrliyi ilə Naxçıvan Ali Məclisinin Rəyasət Heyətinin iclaslarında muxtar respublikanın sərhədindəki vəziyyət mütəmadi müzakirə edilmiş, müvafiq orqanların nümayəndələrinin iştirakı ilə operativ tədbirlər müəyyənləşdirilmişdi. Ulu Öndər Ermənistan rəhbərliyi ilə danışıqlarında Dağlıq Qarabağda erməni yaraqlıları tərəfindən girov götürülmüş azərbaycanlıların qaytarılması haqqında dəfələrlə məsələ qaldırmışdı. Nəticədə Goranboy rayonunun sakinləri Umud Bayramov, Süleyman Bədəlov erməni əsirliyindən azad edilərək öz ailələrinə qaytarılmışdılar.

1992-ci il martın 10-da Heydər Əliyevin Ermənistan Ali Sovetinin sədri Babken Arakçyanla görüşü oldu. Görüş zamanı Ermənistanla Naxçıvan arasındakı bütün sərhəddə sabitliyin və təhlükəsizliyin bərqərar edilməsi, Ermənistanın Mehri rayonu ərazisindən keçən Bakı-Naxçıvan sərhəddən keçən Bakı-Naxçıvan sərhəddən keçən bütün kommunikasiya xətlərinin normal işləməsi haqqında razılıq əldə olunsada, qarşı tərəf bu sazişin heç bir müddəalarına əməl etmədi. Bakıdakı bəzi üzündən siyasətçilər isə Naxçıvan Ali Məclisi sədrinin bu istiqamətdəki fəaliyyətini separatçılıq kimi qələmə verməyə cəhd göstərsələr də, Heydər Əliyev Ermənistanın rəhbərləri ilə telefon danışıqlarında, şəxsi görüşlərində təkcə Naxçıvanın təhlükəsizliyi ilə bağlı məsələləri deyil, bütün Azərbaycanı narahat edən, xüsusən Dağlıq Qarabağın taleyi ilə bağlı problemləri ön plana çəkirdi. Buna konkret misal olaraq, 1992-ci il martın 12-də ermənilər Ağdam şəhərini və digər yaşayış məntəqələrini atəşə tutduqları zaman Heydər Əliyevin dərhal Ermənistan rəhbərlərinə telefon açmasını, atəşin dayandırılmasını tələb etməsini, bütün problemlərin sülh yolu ilə həllinin vacibliyini vurğulamasını göstərmək olar. 1992-ci ilin may ayı Azərbaycanın, eləcə də Naxçıvan MR-nin müasir tarixinin ən mürəkkəb və gərgin dövrünü təşkil edirdi. Ermənilər yaranmış şəraitdən istifadə edərək Naxçıvana qarşı mərkəli planlarını da həyata keçirməyə çalışır, sərhəd kəndlərinə təcavüzlər edirdilər. Bu amansız təcavüz bir neçə gün davam etmiş, yalnız möhtərəm Heydər Əliyevin gərgin siyasi, diplomatik səyləri nəticəsində onun qarşısını almaq mümkün olmuşdu. Lakin bu da müvəqqəti olaraq dayandı. Ayın 18-də müasir silahlarla silahlanmış ermənilər yenidən muxtar respublikaya hücumə keçərək bir sıra sərhəd məntəqələrini ələ keçirməyə çalışdılar. Bu dəfə torpaqlarımız uğrunda ölüm-dirim mübarizəsi başladı. Bu hücumlar nəticəsində hərbcilər və dinc əhali arasında çoxlu həlak olanlar, yaralananlar oldu. Sədrək kəndi ciddi dağıntılara məruz qaldı. Bir neçə sərhəd kəndinin əhalisi təhlükəsiz yərə köçürüldü. Belə mürəkkəb şəraitdə Heydər Əliyevin fenomenal siyasətçi və diplomat dühası Naxçıvanı real işğal təhlükəsindən xilas etdi. Dahi rəhbərin uzaqgörən və düşünlü siyasəti təcavüzə-dırnağadək silahlanmış erməni yaraqlılarının mərkəli planlarını alt-üst etdi. Həmin günlərdə Ali Məclis sədrinin yorulmaq bilmədən gecəli-gündüzlü apardığı siyasət öz bəhrəsini verdi. O, xarici dövlətlərin başçılarna,

beynəlxalq qurumlara, dünya ictimaiyyətinə müraciət edərək Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarına, eləcə də Naxçıvana hərbi təcavüzü barədə məlumat vermiş, bu təcavüzü dayandırmaq üçün əməli tədbirlər görülməsini tələb etmişdi. Naxçıvan üçün son dərəcə ağır bir zamanda qardaş Türkiyənin birmənalı mövqeyi Ermənistanla öz təcavüzkar niyyətlərini həyata keçirməyə mane oldu. 1992-ci il may ayının 18-də Türkiyənin Baş naziri Süleyman Dəmirəl, Xarici İşlər naziri Ərdəl İnönü Heydər Əliyevə telefonla zəng edərək, vəziyyət barədə ətraflı məlumat aldılar. Həmin gün gecə isə Süleyman Dəmirəlin sədrliyi ilə Türkiyənin Nazirlər Kabineti iclas keçirərək Ermənistanın Naxçıvana təcavüzü ilə bağlı bəyanat verdi. Baş nazirin göstərişi ilə böyük elçi Ömər Ərsun başda olmaqla, Türkiyənin nümayəndə heyəti Naxçıvana gələrək vəziyyətlə yerində tanış olmaq üçün Sədrək bölgəsinə getmiş, sonra böyük siyasətçi ilə görüşmüşdülər. Heydər Əliyevin dünya xalqlarına müraciətindən sonra bir çox ölkələrin, o cümlədən Rusiyanın informasiya agentliklərinin, mətbuat orqanlarının nümayəndələri Naxçıvana gələrək buradakı vəziyyət haqqında dünya ictimaiyyətini obyektiv məlumatlandırdılar. Əlbəttə, bunlar Ümummilli liderimizin də qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan üçün böyük nailiyyət idi. Çünki Dağlıq Qarabağ münaqişəsi başlandıqdan həmişə Azərbaycan günahlandırılmış, mətbuat orqanlarına, dünya, o cümlədən Rusiya ictimaiyyətinə həmişə ermənilərin xeyrinə birtərəfli məlumatlar vermişlər. Məhz o dövrdə dahi siyasətçinin səyləri nəticəsində dünya ictimaiyyətində düzgün, obyektiv təəvvür yaradıldı və Ermənistanın təcavüzkar mövqeyi ifşa edildi. 57 dövlət Ermənistanın təcavüzkarlığını pisləmiş, NATO isə bu barədə xüsusi bəyanat yaymışdı. Qırmızı Xaç Cəmiyyətinin nümayəndələri də Naxçıvana gələrək döyüş bölgəsinə, Sədrəyə baş çəkmişdi, həlak olmuş naxçıvanlıların cəsədləri onların vasitəçiliyi ilə ermənilərdən geri alınmışdı.

Təbii ki, Heydər Əliyevin diplomatik fəallığı, bütün dünya ictimaiyyətini ayağa qaldırması Ermənistanı geri çəkilməyə məcbur etdi. Bununla bərabər, onlar yenə öz yerlərində oturmaq istəmir, hər cür vasitələrə əl ataraq sübut etməyə çalışırdılar ki, guya bu müharibədə ilk əvvəl hücumu onlar başlamayıblar və Naxçıvan ərazisini işğal etməyiblər. Nəhayət, mayın 24-də Ermənistanın müdafiə naziri V.Sarkisyan və başqa rəhbər işçilər Naxçıvan rəhbərliyinə müraciət edərək danışıqlar aparmaq istədiklərini bildirdilər.

Heydər Əliyev Muxtar Respublika Ali Məclisinin sədri işlədiyi dövrdə burada hərbi quruculuq məsələlərinə xüsusi diqqət yetirirdi. Onun birbaşa rəhbərliyi və nəzarəti altında Rusiyanın Zaqafqaziya Sərhəd Dairəsinin Naxçıvandakı hərbi hissələrinin komandanlıqları ilə aparılan danışıqlar nəticəsində 75-ci motoatıcı diviziyanın ləğv edilməsi və diviziyanın bütün hərbi və təsərrüfat əmlakının Azərbaycan Respublikasının sərancaına verilməsi haqqında razılıq əldə edildi. Həmin danışıqlarda muxtar respublika rəhbəri Azərbaycanın artıq tam müstəqil dövlət olduğunu və dünya dövlətləri tərəfindən müstəqil

dövlət kimi tanındığını əsas tutaraq Azərbaycan və onun tərkib hissəsi olan Naxçıvan ərazisində başqa dövlətin hərbi hissələrinin qalmasının qeyri-mümkünlüyünü qətiyyətlə bildirdi.

1992-ci il iyulun 25-də Ali Məclisin Rəyasət Heyətinin iclasında Naxçıvan MR Dövlət Müdafiə Komitəsinin yenidən təşkil olunması və onun bazasında Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin tərkibində müvafiq hərbi strukturun yaradılması zəruri hesab edildi. İki gündən sonra, iyulun 22-də 75-ci diviziyanın əmlakının, silah-sursatının Azərbaycan Milli Ordusuna təhvil verilməsi prosesinə başlandı və bu proses avqust ayının 15-də başa çatdırıldı. Naxçıvan MR Dövlət Müdafiə Komitəsinin və təhvil alınan 75-ci diviziyanın hərbi hissələrinin bazasında Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin Naxçıvanda 5-ci əlahiddə motoatıcı briqadası yaradıldı. 1992-ci il avqustun 18-də keçmiş sovet ordusunun 75-ci diviziyasının şəxsi heyətinin son dəstəsi Naxçıvanı tərk etdi.

1992-ci il iyul ayının 28-də Naxçıvan MR Ali Məclisinin təklifi ilə Azərbaycan Sərhəd Qoşunlarının Naxçıvanda 1-ci sərhəd qoşunları dəstəsi yaradıldı. Həmin il sentyabrın 29-da Naxçıvan şəhərində Naxçıvan MR Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti rəhbərliyinin, Rusiya Sərhəd Qoşunları Baş İdarəsinin və Zaqafqaziya Sərhəd Qoşunları Dairəsi nümayəndələrinin iştirakı ilə 41-ci sərhəd dəstəsinin ləğv olunması və onun funksiyalarının, bütün hərbi və təsərrüfat əmlakının 1-ci sərhəd dəstəsinə verilməsi haqqında sənədlər imzalandı. 75-ci diviziya ilə olduğu kimi, keçmiş 41-ci sərhəd dəstəsinin də bütün hərbi, hərbi-texniki və təsərrüfat əmlakı Azərbaycan Sərhəd Qoşunlarının Naxçıvandakı dəstəsinə təhvil verildi, bu zaman heç bir münaqişəli hal olmadı. Elə həmin gün muxtar respublika rəhbərliyi və ictimaiyyətinin nümayəndələri tərəfindən 41-ci sərhəd dəstəsinin sonuncu qrup zabiti və əsgərləri, başda dəstənin komandiri polkovnik V.Jukov olmaqla təy-yarə ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasından yola salındılar. Bununla da Azərbaycan ilə qonşu dövlətlər – İran və Türkiyə arasında Naxçıvan ərazisindəki 215 km-lik dövlət sərhədinin mühafizəsi Azərbaycan Sərhəd Qoşunları tərəfindən həyata keçirilməyə başlandı.

Bütün sərhəd məntəqələrində və sərhəd dəstəsi qərargahının üzərində Azərbaycan dövlət bayraqları qaldırıldı. 1992-ci il sentyabrın 29-dan Naxçıvan ərazisində digər dövlətin – Rusiyanın heç bir hərbi hissəsi və hərbi qulluqçusu qalmadı. Naxçıvanda təxminən iki əsr müddətində mövcud olmuş əcnəbi ölkənin hərbi iştirakına son qoyuldu. Bir sözlə, Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə 1991-1993-cü illərdə Naxçıvanda müdafiə və hərbi quruculuq sahəsində həyata keçirilmiş tədbirlər bölgənin düşmən əlinə keçməsinin qarşısını aldı, sabitlik və əmin-amanlığın möhkəm təməlini qoydu. Tale Naxçıvanı, Dağlıq Qarabağı və Azərbaycanın digər bölgələrini gözləyən acı qismətdən Heydər Əliyevi bu regiona göndər-məklə hifz etdi.

Mənbə: Ziyad Səmədzadə.

“Qarabağ iqtisadiyyatı 100 ildə”. V cild

Валютные резервы ЦБ Азербайджана в январе-апреле увеличились на 0,1%

Валютные резервы Центрального банка Азербайджана на 29 апреля 2022 года составляют \$7 млрд 85,8 млн, отмечается в данных на сайте ЦБА. На конец 2021 года валютные резервы ЦБА составляли \$7 млрд 75,4 млн. Таким образом, в январе-апреле 2022 года валютные резервы Центробанка увеличились на 0,1%, передает "Интерфакс-Азербайджан". При этом, в апреле валютные резервы ЦБА сократились на 0,7% или на \$50,7 млн. В 2021 году валютные резервы ЦБА увеличились на 11,1%.

Денежная база в Азербайджане выросла за год

Денежная база в Азербайджане по итогам апреля 2022 года составила 14,564 миллиарда манатов, что на 1,43 процента, или 0,204 миллиарда манатов превышает показатель предыдущего месяца, сообщает в среду Trend со ссылкой на Центробанк Азербайджана. По данным регулятора, в годовом исчислении денежная база выросла на 9,66 процента, или 1,282 миллиарда манатов. Денежная база в Азербайджане в апреле 2021 года составила 13,281 миллиарда манатов. Отметим, что денежная база включает в

себя наличные и свободные банковские и обязательные резервы коммерческих банков, находящиеся в обращении.

ПО "Азнефть" SOCAR перевыполнило производственный план

Производственное объединение (ПО) "Азнефть" Государственной нефтяной компании Азербайджана (SOCAR) в январе - марте 2022 года перевыполнило план по добыче нефти на два процента, сообщает Trend со ссылкой на ПО.

По его данным, план по добыче газа выполнен на 101,5 процента. Общий объем добычи нефти в Азербайджане в январе - марте 2022 года составил 1,6 миллиона тонн. Темпы роста добычи по сравнению с аналогичным

периодом прошлого года составили 0,8 процента. Добыча газа в Азербайджане в январе - марте 2022 году выросла на 1,2 процента по сравнению с аналогичным периодом 2021 года и составила 1,6 миллиарда кубометров.

SOFAZ увеличил продажи валюты по итогам апреля 2022 г.

Государственный нефтяной фонд Азербайджана (SOFAZ) продал на валютных аукционах в апреле 2022 года 548,7 миллиона долларов, что на 4,28 процента, или 22,5

(526,2 миллиона долларов), сообщает в среду Trend со ссылкой на SOFAZ. Продажи валюты выросли на 7,61 процента (509,9 миллиона долларов) по сравнению с аналогичным

тот момент его активы составили 271 миллион долларов. Согласно положению о Госнефтефонде, его средства могут быть использованы для строительства и реконструкции стратегически важных инфраструктурных объектов, а также для решения важных общенациональных проблем. Основными целями SOFAZ являются: накопление средств и размещение активов фонда за рубежом в целях минимизации негативного влияния на экономику, накопление средств для будущих поколений и поддержание текущих социально-экономических процессов в стране.

миллиона долларов превышает показатель предыдущего месяца

месяцем прошлого года. Отметим, что SOFAZ создан в 1999 году и на

bp ведет переговоры с Азербайджаном о новых проектах в сфере ВИЭ

Компания bp ведет переговоры с правительством Азербайджана о новых проектах в сфере возобновляемых источников энергии (ВИЭ), которые будут реализованы на территориях, освобожденных от армянской оккупации (во время второй Карабахской войны в 2020 году). Как передает Trend, об этом сказал в среду вице-президент bp по Каспийскому региону Бахтияр Асланбейли в ходе панельной дискуссии на тему «Переосмысление итогов, имеющих важное значение для Азербайджана». «Сектор ВИЭ - это бизнес будущего. Мы обсуждаем с правительством Азербайджана новые возможные проекты. Однако это актуализирует еще одну проблему, так как нам нужны специалисты в этой области»,

- сказал Асланбейли. Говоря об общей стратегии bp, вице-президент по Каспийскому региону отметил, что компания стремится к достижению нулевого уровня выбросов углекислого газа к 2050 году. «В то же время мы должны решать глобальные

экологические проблемы, которые усугубятся в ближайшие годы. Но при этом мы привнесем больше инноваций и технологий, чтобы удовлетворить спрос наших партнеров, заинтересованных сторон и акционеров», - добавил Асланбейли.

В мире Еврокомиссия предложила сделать исключения из санкций против российской нефти

Еврокомиссия (ЕК) предложила сделать исключения из нефтяных санкций против России для стран Евросоюза, сильно зависящих от российской нефти, сообщил официальный представитель ЕК Эрик Мамер на брифинге в Брюсселе. «Мы предложили учесть особую

ситуацию государств [ЕС], которые в силу своего географического положения сильно зависят от российской трубопроводной нефти. Мы следим за тем, чтобы наши меры не были несбалансированными и чтобы все страны имели доступ к получению нефти, - цитирует его ТАСС.

Техкомитет ОПЕК+ увеличил прогноз профицита на рынке нефти в 2022 году

Технический комитет ОПЕК+ ожидает, что избыток предложения на рынке нефти в 2022 году составит в среднем 1,9 млн баррелей в сутки (б/с), при этом месяц назад профицит предложения прогнозировался на уровне 1,3 млн б/с. Таким образом, оценка увеличена на 600 тыс. б/с, следует из доклада технического комитета ОПЕК+, с которым ознакомился ТАСС. Согласно документу, техкомитет ОПЕК+ ухудшил прогноз роста спроса на

500 тыс. б/с, что в абсолютном значении означает потребление 100,5 млн б/с нефти. Рост предложения нефти составит 7,2 млн б/с (+100 тыс. б/с к предыдущей оценке) - до 102,4 млн б/с. Самый большой объем профицита ожидается в мае и июне - 3,7 млн б/с и 3,58 млн б/с соответственно. Запасы нефти при этом увеличатся на 698 млн баррелей - до 2,93 млрд баррелей против 2,64 млрд баррелей на конец 2021 года.

США не намерены стоять в стороне в вопросе поддержки Украины

Поддержка Украины против России «обойдется недешево» для США, однако Вашингтон намерен «стоять в стороне», заявил во вторник президент США Джо Байден. «Как я сказал в самом начале, эта битва обойдется не дешево. (...) Мы либо поможем народу Украины в защите их страны, либо будем стоять в стороне», - заявил Байден во время выступления, посвященного помощи Украине.

На прошлой неделе Байден заявил, что попросил Конгресс в кратчайшие сроки одобрить его запрос на выделение дополнительной финансовой помощи Украине. Ранее президент США обратился к конгрессу с призывом выделить \$33

млрд для помощи Украине в оборонной и гуманитарной сферах, а также для усиления обороны стран Европы. Он отметил, что это также необходимо для того, чтобы США и союзники могли пополнить собственные

запасы оружия и заменить то, что они направили на Украину. Также, по его словам, отправка вооружения на Украину означает «хорошо оплачиваемые работы для американцев», которые производят это вооружение.

5-11 may 2022-ci il

AZƏRBAYCAN AUDİTİ – 2021: UĞURLAR VƏ PERSPEKTİVLƏR

Səbuhi GÜLMƏMMƏDOV,
Azərbaycan Respublikası
Auditorlar Palatasının icraçı direktoru

Qəşəm BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikası
Auditorlar Palatası Aparatının rəhbəri

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkədə iqtisadi islahatların uğurla həyata keçirilməsində, azad sahibkarlıq fəaliyyətinin formalaşmasında və inkişafında mühüm rol oynayan, maliyyə nəzarətinin bütün dünyada geniş yayılmış sivil forması və mühüm bazar infrastrukturunu olan auditor xidmətinin təşkili və təşəkkülü ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən 1994-cü il 16 sentyabr tarixində imzalanmış “Auditor xidməti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq həyata keçirilir. Ötən 2021-ci il Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası üçün fərqli bir cəhətlə səciyyəvi olmuşdur. Belə ki, bizim üçün çox əhəmiyyətli hesab edilən işlər sırasında Auditorlar Palatasının fəaliyyətə başlamasının 25 illiyi münasibətilə silsilə tədbirlərin həyata keçirilməsini qeyd etmək olar. Həmçinin, Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının 25 illik yubileyi münasibətilə 16 sentyabr 2021-ci il tarixində Auditorlar Palatası və Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqının birgə təşkilatçılığı ilə “Şəffaflıq və audit: yeni dövrün çağırışları, problemlər, vəzifələr” mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans xüsusi vurğulanmalıdır.

Ölkə auditorları üçün böyük fəxarət doğuran hadisə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin “Şəffaflıq və audit: yeni dövrün çağırışları, problemlər, vəzifələr” mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfransın iştirakçılarına 2021-ci il 15 sentyabr tarixli 1/518 nömrəli təbrik məktubunun ünvanlaması olmuşdur. Həmçinin, Auditorlar Palatasının yubileyi münasibətilə auditor fəaliyyətinin inkişafında xidmətlərinə görə möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev 2021-ci il 15 aprel tarixində “Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının üzvlərinin “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilməsi haqqında” Sərəncam imzalamış və Palatanın 11 nəfər əməkdaşı və üzvü təltif edilmişdir.

Konfransın sonunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans iştirakçıları adından ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevə müraciət qəbul edilmişdir. Eyni zamanda, beynəlxalq elmi-praktik konfransın nəticələrinə dair konfransa təqdim edilmiş məruzələrdə əsasən tövsiyələr işlənilib hazırlanmış və həmin tövsiyələr müvafiq qurumlara göndərilmişdir. Qeyd edilənlərlə yanaşı, əhəmiyyətli hesab edilən tədbirlər sırasında ötən 2021-ci ildən etibarən “Azərbaycan Respublikasında auditor fəaliyyətinin inkişafı Konsepsiyasının (2021-2030-cu illər)” nəşr etdirilməsi və təbqiəna başlanılması xüsusi vurğulanmalıdır. Konsepsiya çərçivəsində biz qarşıma statik tədbirlərin hazırlanmasını yox, dinamik, çevik və gələcəyə hesablanmış tövsiyə və proqramların müəyyən edilməsini məqsəd qoymuşuq. Ona görə də Konsepsiyada 2030-cu ilə qədər Azərbaycanda auditor fəaliyyətinin inkişafının konseptual istiqamətləri öz əksini tapanmış və bu istiqamətdə işlər qeyd olunan dövr ərzində davam etdiriləcəkdir.

Məlumdur ki, yeni dövrün çağırışları auditin təşkili, tənzimlənməsi və rəqəmsallaşdırılmasının müasir tələblərə uyğun olaraq beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla təkmilləşdirilməsini, auditdə innovasiyaların və yeni texnologiyaların tətbiqi, aparılan auditlərin Beynəlxalq Audit Standartlarına, Peşəkar Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinin (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) və digər normativ-hüquqi sənədlərin tələblərinə uyğunluğunu, ən əsası isə auditor xidmətinin keyfiyyətini və peşənin imicinin yüksəldilməsini nail olmağı zəruri edir. Bu məqsədlə Auditorlar Palatasında “Auditorun şəxsi kabinet sistemi” yaradılmış və təbqiəna

başlanılmışdır. Palatanın üzvləri üçün çox böyük əhəmiyyət daşıyan auditorun şəxsi kabinet sistemi məqsədi auditor xidmətlərinin həyata keçirilməsində yüksək texnologiyalardan istifadə, IT proqramlarının əldə edilməsi və tətbiqinə nail olunması, auditdə innovasiyaların tətbiqi ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi, auditorun şəxsi kabinet sisteminin tətbiqinə dair təlimatın hazırlanması, auditorlara çatdırılması və şəxsi kabinetdən səmərəli istifadə edilməsindən ibarətdir.

Ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlı və hərtərəfli inkişafının mühüm amili kimi müəyyən edilmiş bir sıra məsələlər, o cümlədən şəffaflığın artırılması və hesablılığın yüksək səviyyədə qurulması, maliyyə hesablılığı sahəsində qabaqcıl təcrübənin tətbiqi, rəqəmsallaşmaya keçid, rəqəmsallaşmanın mühasibat uçotu, audit və daxili nəzarət təsiri, korupsiya və iqtisadi fəaliyyət sahəsində baş verən cinayətlərin qarşısının alınması, auditdə yeni innovasiyaların və texnologiyaların tətbiqi, auditin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu və Audit Standartlarının, korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqinin genişləndirilməsi, maarifləndirmə və əməkdaşlıq məsələləri üzrə uğurlu addımlar atılmaqdadır.

Eyni zamanda, auditor təşkilatları və sərbəst auditorların auditor xidmətləri üzrə fəaliyyətləri üzrə 2021-ci il ərzində 55 sərbəst auditorun və 142 auditor təşkilatının (o cümlədən 4 böyük dörtlük və 14 xarici hüquqi şəxslərin ticarət nişanından istifadə edən auditor təşkilatı) auditor fəaliyyətini həyata keçirmək hüququ olmuşdur.

2021-ci il ərzində 5 auditor təşkilatı və 4 sərbəst auditor öz ərizələrinə əsasən, 6 auditor təşkilatı və 2 sərbəst auditorun isə Şura qərarına əsasən auditor fəaliyyətini həyata keçirmək hüququ verən icazələri müvafiq olaraq dayandırılmış, 5 auditor təşkilatı və 1 sərbəst auditorun auditor fəaliyyətini həyata keçirmək hüququ verən icazələrini müvafiq olaraq dayandırılmış, 1 auditor təşkilatı və 1 sərbəst auditorun auditor fəaliyyətini həyata keçirmək hüququ verən icazənin müddəti bitmişdir.

2021-ci il üzrə 55 sərbəst auditor və 142 auditor təşkilatı tərəfindən Auditorlar Palatasına öz fəaliyyətlərinə dair hesabatlar təqdim edilmişdir. Təqdim edilmiş hesabatlara əsasən müəyyən edilmişdir ki, hesabat dövründə təsərrüfat subyektləri ilə 100,0 mln. manat məbləğində 5956 müqavilə bağlanmışdır.

2020-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə bağlanmış müqavilələrin sayı 5056-dan 5956-ya qədər, yəni 900 ədəd və ya 17,8% artmış, məbləği isə 77,0 mln. manatdan 100,0 mln. manata qədər, yəni 23,0 mln. manat və ya 29,9% artmışdır. Auditorlar Palatasının şəffaflığının artırılması və korupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində səlahiyyətli dövlət orqanları ilə əməkdaşlıq əlaqələri dövlət sifarişləri formasında 2021-ci ildə də davam etdirilmişdir. Belə ki, həmin orqanlardan daxil olmuş 35 müraciət əsasında yoxlamaların aparılmasına sərbəst auditorlar və auditor təşkilatlarının nümayəndələri cəlb olunmuş, başa çatmış yoxlamaların nəticələrinə dair tərtib olunmuş materialların aidiyyəti orqanlara təqdim edilməsi təmin edilmişdir.

Auditorlar Palatası Şurasının 2021-ci il 23 fevral tarixli 328/7 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Auditor təşkilatları və sərbəst auditorlar tərəfindən aparılmış auditlərin keyfiyyətinə konar nəzarətin həyata keçirilməsi üzrə 2021-ci il üçün Plan-qrafik”ə əsasən Auditorlar Palatasının Şurası yanında Keyfiyyət nəzarət

və keyfiyyətin idarə edilməsi üzrə komitənin müfəttişləri tərəfindən 2021-ci ildə 29 auditor təşkilatının və 21 sərbəst auditorun apardıqları auditlərin keyfiyyətinin Beynəlxalq Audit Standartlarının tələblərinə uyğunluğunun araşdırılmasının monitorinqi aparılmışdır.

Aparılan yoxlamaların nəticələrinə Palata Şurası yanında Keyfiyyət nəzarət və keyfiyyətin idarə edilməsi üzrə komitədə, bəzilərinə isə Palatanın Şurasında baxılmış və müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir.

Azərbaycanda beynəlxalq tələblərə uyğun fəaliyyət göstərməyə qadir olan auditor kadrlarının hazırlanması, onların peşə-ixtisas səviyyəsinin yüksəldilməsi və təkmilləşdirilməsi məsələləri Palatanın fəaliyyətində mühüm istiqamətlərdən birini təşkil edir.

Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatası sədirinin “Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatasında auditor adı almaq üçün imtahanların onlayn qaydada keçirilməsi barədə” 2020-ci il 14 iyul tarixli 1/19 sayılı sərəncamına uyğun olaraq, Auditorlar Palatasının İmtahan Komissiyası və Kadr hazırlığı idarəsi tərəfindən 2021-ci il 30 aprel tarixində auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququ verən icazənin qüvvədə olma müddətinin başa çatması ilə əlaqədar və auditor adı almaq üçün ilk onlayn imtahan keçirilmişdir.

Növbəti auditor adı almaq üçün müraciət etmiş 8 nəfər və auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququ verən icazənin qüvvədə olma müddəti başa çatmış 17 nəfər şəxsə 2021-ci il 30 iyul tarixində onlayn şəkillə imtahan təşkil edilmişdir. Auditor adı almaq üçün müraciət etmiş şəxslərdən 1 nəfər, auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququ verən icazənin qüvvədə olma müddəti başa çatmış 8 nəfər imtahanda iştirak etməmişdir. Ümumi olaraq 16 nəfər müvəffəq balla imtahanı bitirmişdir.

Növbəti auditor adı almaq üçün müraciət etmiş 15 nəfər və auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququ verən icazənin qüvvədə olma müddəti başa çatmış 4 nəfər şəxsə 2021-ci il 27 dekabr tarixində onlayn şəkillə imtahan təşkil edilmişdir. Auditor adı almaq üçün müraciət etmiş şəxslərdən 1 nəfər, auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququ verən icazənin qüvvədə olma müddəti başa çatmış 1 nəfər imtahanda iştirak etməmişdir. Ümumi olaraq 17 nəfər müvəffəq balla imtahanı bitirmişdir.

Təsdiq edilmiş siyahı üzrə I, II və III qrup 102 nəfər auditorlar üçün 2021-ci il 01 sentyabr tarixindən 24 sentyabr tarixinədək, IV, V, VI, VII qrup 135 nəfər auditorlar üçün isə 01 oktyabr tarixindən 27 oktyabr tarixinədək ixtisasartırma kursları təşkil edilmişdir. Kursların yekununa dair keçirilmiş imtahanlarda müvəffəq bal toplamış auditorlara sertifikatlar təqdim olunmuşdur.

2020-ci il 08-30 dekabr tarixlərində “Daxili audit və daxili nəzarət” proqramı üzrə keçirilmiş vebinar formatda Təlimin 2021-ci il 18 yanvar tarixində onlayn formatda imtahanı keçirilmişdir. İmtahanda 6 nəfər iştirak etmiş və müvəffəq bal toplamışdır. Təlimin başa çatması və iştirakçılara sertifikatların təqdim olunması ilə bağlı məlumatlar 2021-ci il 13 aprel tarixli xidməti məktubla Palatanın rəhbərliyinə təqdim edilmişdir. İmtahanı müvəffəqiyyətlə bitirmiş şəxslərə sertifikat təqdim edilmişdir.

Növbəti 2020-ci il 09-28 dekabr tarixlərində “Daxili audit testləri və sübutların toplanması” proqramı üzrə keçirilmiş vebinar formatda Təlimin 2021-ci il 28 yanvar tarixində onlayn formatda imtahanı keçirilmişdir. İmtahanda 4 nəfər iştirak etmiş və müvəffəq bal toplamışdır. Təlimin başa çatması və iştirakçılara sertifikatların təqdim olunması ilə bağlı

“Dövlət orqanlarının həyata keçirdiyi nəzarətlə yanaşı, ictimai nəzarətin, o cümlədən müstəqil auditin rolu getdikcə artır. Müstəqil audit maliyyə və vergi intizamının gücləndirilməsində, vəsaitlərin təyinatına uyğun və qanaətlə xərclənməsində aşkarlığı təmin edən əsas vasitələrdən biridir. Eyni zamanda, yeni dövrün çağırışlarını nəzərə alaraq, iqtisadi islahatların indiki mərhələsində audit sistemini yenidən qurmaq, onun təsirliliyini artırmaq və beynəlxalq aləmə inteqrasiyasını gücləndirmək sahəsində çox iş görülməlidir”.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

məlumatlar 2021-ci il 13 aprel tarixində xidməti məktubla Palatanın rəhbərliyinə təqdim edilmişdir. İmtahanı müvəffəqiyyətlə bitirmiş şəxslərə sertifikat təqdim edilmişdir. Növbəti “Daxili audit və daxili nəzarət” proqramı üzrə Təlimin başlanması ilə əlaqədar məktublar hazırlanaraq dövlət qurumlarının, təsərrüfat subyektlərinin, müəssisələrin və s. elektron poçt ünvanlarına göndərilmiş, 2021-ci il 19 yanvar tarixində Palatanın internet sahifəsinin “Elanlar” bölməsində, Palatanın “Facebook” və “Instagram” sosial şəbəkələrində məlumat yerləşdirilmişdir. Müraciətlərə əsasən, 2021-ci il 22 fevral - 21 mart tarixlərində Təlim keçirilmişdir.

Ötən il Auditorlar Palatasında müxtəlif mövzularda dair, o cümlədən Auditorların Müstəqillik Qaydalarına dair, İFAC yenilikləri və BAS-lara edilmiş dəyişikliklər barədə, Korupsiya, PL/TM və kölgə iqtisadiyyatına qarşı mübarizədə auditorların öhdəlikləri barədə, Auditə ictimai etimadın gücləndirilməsi və auditin təsviqinə dair, MONEVAL Komitəsinin V raund qiymətləndirilməsinə hazırlıq çərçivəsi barədə vebinarlar keçirilmişdir.

Vebinarlar işgüzar şəraitdə keçirilmiş, müzakirələr edilmiş və iştirakçıların sualları cavablandırılmışdır.

Həmçinin, Auditorlar Palatasında 2021-ci il 19 mart tarixində ən yaxşı “Müxbir yazısı” müsabiqəsinin qalblarına diplomların təqdimatına mərasimi və 2021-ci il 5 aprel tarixində Auditorlar Palatasının fəaliyyətə başlamasının 25 illiyinə həsr olunmuş onlayn tədbir keçirilmişdir.

Qeyd olunanlarla yanaşı, Auditorlar Palatasında 2021-ci il 13 aprel tarixində Azərbaycan Respublikasında cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə (PL/TMM) sisteminin milli risk qiymətləndirilməsinə dair onlayn vebinar, Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası ilə Kiçik və orta müəssisələr üçün Avropa Mühəsibləri və Auditorlar Federasiyası (EFAA) arasında 2021-ci il 15 aprel tarixində onlayn formatda işgüzar görüşü və 2021-ci il 24 iyun tarixində “Audit. Qanunvericilik və normativ sənədlər” toplusunun X cildinin onlayn təqdimatına mərasimi, Auditorlar Palatasının 25 illik yubileyi münasibətilə 2021-ci il 16 sentyabr tarixində Auditorlar Palatası və Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqının birgə təşkilatçılığı ilə “Fairmont Bakı” otelində “Şəffaflıq və audit: yeni dövrün çağırışları, problemlər, vəzifələr” mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans, 2021-ci ilin 22 oktyabr tarixində Palatada Auditorlar Palatasının sədri, iqtisad elmləri doktoru, professor Vahid Novruzov və “SR AUDIT SOLUTIONS” MMC-nin direktoru, auditor Səfər Vəlizadə tərəfindən hazırlanmış və nəşr etdirilmiş “Maliyyə Hesabatları” Mahiyyəti / Formaları / Hazırlanması / Təhlil olunması praktik vəsaitinin onlayn təqdimat mərasimi, 2021-ci il 25 noyabr tarixində auditor təşkilatlarının rəhbərləri və sərbəst auditorlar üçün “Azərbaycan Respublikası ərazisində göstərilən auditor xidmətlərinin dəyərinin tövsiyə olunan minimum hədlərə riayət olunub-olunmaması, demping və haqsız rəqəbat hallarına yol verilib-verilməməsi” və “Auditorların şəxsi kabinet sisteminin istifadəsi qaydası” mövzusunda onlayn vebinar keçirilmişdir. Auditorlar Palatasının kollektivi 2021-ci il 01 noyabr tarixində “Zəfər” yarmarkasında iştirak etmişdir.

Ötən ilin yadda qalan hadisələrindən biri də Auditorlar Palatasının beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsindən ibarət olmuşdur. Belə ki, 2021-ci il ərzində təşkil olunmuş bir çox beynəlxalq tədbirlərdə Palata təmsilçilərinin iştirakı təmin olunmuşdur. Həmin tədbirlər sırasında 2021-ci il aprelin 15-də Auditorlar Palatası ilə Kiçik və orta müəssisələr üçün Avropa Mühəsibləri və Auditorlar Federasiyası (EFAA) arasında onlayn formatda keçirilmiş işgüzar görüşü, 2021-ci il aprelin 21-22-də “MDB ölkələrində auditor

peşəsinin inkişafının əsas istiqamətləri” mövzusunda keçirilmiş beynəlxalq elmi-praktik konfrans, 2021-ci il iyunun 10-da Zabaykal İqtisadi İnkişaf Nazirliyi və Zabaykal Dövlət Universitetinin Ali İqtisadiyyat, İdarəetmə və Sahibkarlıq Məktəbinin təşkilatçılığı ilə onlayn formatda keçirilmiş “Cəmiyyət – yeni dövrün çağırışları şəraitində” mövzusunda “Kiçik sahibkarlığın iqtisadiyyatın quruluşu və inkişafı” elmi məktəbinin 12-ci yekun beynəlxalq elmi-praktik konfransını, 2021-ci il 13 iyul tarixində keçirilmiş “Peşəkar mühəsibatlıq təşkilatlarının rolu: perspektivlər və məsuliyyətlər” mövzusunda beynəlxalq vebinarı və s. qeyd etmək olar.

2021-ci il ərzində Auditorlar Palatası Şurasının yanında 10 komitə və 1 komissiya fəaliyyət göstərmişdir.

Ötən il ərzində Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası Şurasının 12 iclası (fəaliyyətə başladığı dövrdən hesab ilinin sonunadək üç yüz otuz doqquz iclas) keçirilmişdir.

Informasiya-təbliğat və nəşriyyat fəaliyyəti üzrə hesabat ilində Palatanın 25 illik yubileyi münasibətilə “1996-2021-ci illərdə Auditorlar Palatasının Azərbaycanda auditin inkişafına dair önəmli faktlar barədə yığcam məlumatların əks olunduğu “Faktlar” kitabı, Auditorlar Palatasının fəaliyyətə başlamasının 25 illiyi münasibətilə Palatanın ünvanına daxil olmuş ölkənin dövlət və özəl qurumlarından, qeyri-hökumət təşkilatlarından, səfirliklərdən, ali təhsil müəssisələrindən, habelə Palatanın üzv olduğu beynəlxalq peşəkar qurumlardan və xarici həmkarlarımızdan çoxsaylı təbrik məktubları və video müraciətlərin öz əksini tapdığı “Yubiley təbrikləri” kitabı və 25 ildə Azərbaycan auditinə öz töhfələrini vermiş Auditorlar Palatasının rəhbərliyi, struktur bölmələrinin rəhbərləri və üzvləri barədə yığcam məlumatların verildiyi “Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının kollektivi və üzvləri – 1996-2021” kitabı və “Audit. Qanunvericilik və normativ sənədlər” toplusunun X cildi, Maliyyə Hesabatları” Mahiyyəti / Forması / Hazırlanması / Təhlil olunması praktik vəsaiti nəşr olunmuşdur.

Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı ilə Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının birgə təşkilatçılığı ilə 2021-ci ilin 16 sentyabr tarixində “Şəffaflıq və audit: yeni dövrün çağırışları, problemlər, vəzifələr” mövzusunda keçirilən elmi-praktik konfransın nəticələrinə dair tövsiyələr hazırlanıb nəşr etdirilmişdir. Auditorlar Palatasının fəaliyyəti barədə ictimaiyyətin müntəzəm olaraq məlumatlandırılması ilə əlaqədar Palatanın rəhbərliyi, əməkdaşları, üzvləri və müxbirlər tərəfindən 2021-ci il ərzində KİV-də ümumilikdə 47 məqalə, müsahibə, elan və digər materiallar dərc olunmuş və Palatanın internet sahifəsində yerləşdirilmişdir. 2021-ci il ərzində Palatanın internet sahifəsində 343 (xəbərlər: 87, elanlar: 55, mətbuat: 25, əmr, şura qərarları, hesabat və sərəncamlar: 78, təbriklər: 13, üzvlər: 14, yubiley: 5, bizzə yazılar: 5 və əlavə: 61) məlumat, Facebook sosial şəbəkəsində 69 məlumat, Instagram sosial şəbəkəsində 51 məlumat, Twitter sosial şəbəkəsində 27 məlumat, Youtube sosial şəbəkəsində isə 17 video yerləşdirilmişdir.

Hesabatdan da göründüyü kimi, yeni strateji çağırışlar nəzərə alınmaqla, dayanıqlı iqtisadi inkişafın reallaşması kontekstində biz öz üzərimizə düşən vəzifələrin, xüsusilə ölkədə maliyyə nəzarəti sisteminin gücləndirilməsi, şəffaflığın artırılması, kölgə iqtisadiyyatının azaldılması, dövlətin və mülkiyyətçilərin mənafelərinin qorunması və sahibkarlığın inkişafının təmin edilməsi istiqamətində möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin uğurla həyata keçirdiyi iqtisadi siyasətlər Azərbaycan auditorları olaraq, hər zaman öz töhfəmizi verir və bundan sonra da üzərimizə düşən vəzifələri layiqincə davam etdirmək əzmindəyik.

Bakı nefti olmasaydı, Böyük Vətən müharibəsində qələbə də olmayacaqdı

Tarix bəşər övladının maddiləşmiş qan yaddaşdır. Müharibələr, qanlı hərbi səhnələri minilliklər boyu insanla bərabər uzun yol qət edərək tarixin məhək daşına çevrilib. Biza böllü olan müharibələrin içində ən vahiməlisi, ən dəhşətli İKinci Dünya müharibəsidir.

Bütün dünyaya aqalılıq etmək iddiasında olan alman strateqləri və onların müttəfiqləri birçə prinsipə güvənirdilər. - **"Kim dünyanı idarə etmək istəyirsə, neftə nəzarəti ələ keçirməlidir. Bütün neftə - harada olursa olsun, harada çıxırsa, çıxsın!"** Bütün dünyada neft yataqlarına tam nəzarət etmək Hitler Almaniyası və onun müttəfiqlərinin strategiyasında ən öncül məsələdir.

Müharibənin başlanğıcında tədqiqatçı B.Kramer "Bakinskiy raboçiy" qəzetindəki yazısında Birinci Dünya müharibəsi təcrübəsindən qırağa çıxaraq təhlil gücünə aşağıdakı suallara cavab axtarırdı: - **"Yeni müharibədə alman strateqlərinin gəldiyi nəticələr nə qədər ciddidir? Onlar qələbə qazanmaqda nəyə arxayındırlar? Onlar nəyə güvənir?"**

Bu sözlərdə heç bir şişirtmənin olmadığını bildiren müəllif yazır ki, həqiqətən də, neft Birinci Dünya müharibəsi zamanı Qərb cəbhəsində gedən döyüşlərin sonuna yaxın əsas amil rolunu oynadı. Müharibə gündən-günə daha çox yanacaq "içən" maşınların yarışına çevrildi.

Amerikanın köməyi və Britaniyanın yiyələndiyi torpaqlardan axıb gələn neftin sayəsində ingilis, eləcə də fransız qoşunları Birinci Dünya müharibəsində Almaniyağa öldürücü zərbə endirməyi bacardı.

Sonralar lord Kerzon qeyd edirdi ki,

"müttəfiqlər neft arxının səmtiylə qələbəyə sarı üzürdü".

Almaniya ordusu isə Birinci Dünya müharibəsində üçüncü ilin başlanğıcında artıq neft çatışmazlığından boğulmaqda idi. Alman hərbi dəmir donanması və aviasiyasının neft məhsullarına olan tələbatı ancaq yarıya qədər ödəndi.

Yeni işğalçılıq müharibəsinə hazırlaşan faşistlər Almaniyanı hərbi strateji xammalla, əsasən də neftlə təmin etməyi bacarmayan Kayzer Vilhelmin səhvlərini təkrar etməyəcəkləri barədə ağızları köpüklənə-köpüklənə danışır, hay-küy qoparırdılar.

Almaniyanın mexanikləşdirilmiş ordusuna lazım gələn yanacağın miqdarı barədə ən dolğun təsəvvürü Hollandiyada, Belçikada və Fransada aparılan əməliyyatlar üzə çıxartdı. Hərbi əməliyyatlar zamanı 45 gün ərzində Almaniya 0,5 milyon ton neft məhsulları işlətdi.

Hələ ən uzaq məsafəyə, ən dərin kommunikasiya əlaqələrinə, yollara malik Şərq cəbhəsində keçirdiyi əməliyyatlara sərf etdiyi yanacağın miqdarı onu fəlakətli sonluğa aparırdı. Hesablamalar göstərirdi ki, alman ordusunun yanacağa olan gündəlik tələbatı 65-70 min ton olmuşdur. Bu da bir ay ərzində 2 milyon ton deməkdir.

Almaniya ehtiyat üçün yığıdığı, işğal edilmiş ölkələrdən ələ keçirdiyi neft məhsullarını Bremen, Hamburq və b. şəhərlərdəki neft anbarlarının Britaniya aviasiyasının hücumları ilə məhv edilməsi ucbatından, ordunun tələbatına lazımınca yönəldə bilmədi. Britaniya aviasiyasının dağıdıcı zərbələrinə məruz qalmış sintetik yanacaq istehsalı isə alman ordusunun

20% tələbatını belə ödəməyə qadir deyildi.

Böyük Vətən müharibəsi tarixdə Azərbaycan xalqının cəlb olunduğu və böyük itkilər verdiyi ən dəhşətli müharibədir. Bu müharibədə xalqımız həm ön cəbhədə, həm də arxa cəbhədə misilsiz rəşadət və fəvqaladə qəhrəmanlıq nümunələri göstərmişdir. Böyük fəxrlə birmənalı şəkildə söyləmək olar ki, əgər Bakı nefti olmasaydı, təpədən dırnağa qədər silahlanmış Hitler Almaniyasını məğlub etmək mümkün olmayacaqdı.

Fakt və rəqəmlərin dili ilə desək, müharibə illərində Bakı neftçiləri ölkəyə 75 milyon ton neft vermiş, sovet ordusunu və arxa cəbhəni yanacaq və sürtkü materialları ilə fasiləsiz olaraq təchiz etmiş, 130 adda

İttifaqında 33 milyon ton neft hasil olundu ki, bunun da 70%-dən çoxu Bakının payına düşürdü.

Həmin il Bakıda neft hasilatının çox yüksək həddə çatması təpədən dırnağa qədər silahlanmış Hitler Almaniya-nın 1941-ci ilin payızında və qışında həyata keçirdiyi qanlı hücum əməliyyatlarının qarşısının alınmasında müstəsna rol oynamışdı. O dövrün mərkəzi mətbu orqanı sayılan "Pravda" qəzeti yazırdı: **"Neft Bakısı heç vaxt Vətənimiz üçün təhlükəli olan bu günlərdəki kimi yüksək əmək çəşğunluğu ilə, gərgin işləməmişdir. Mühəndislər, geoloqlar, texniklər, staxanovçular günlərlə laboratoriyalarını, buruqlarını, kompressorlarını, zavod sexlərini buraxıb getmirlər. Yüksək keyfiy-**

müxtəlif növ silah, hərbi sursat istehsalını həyata keçirmişdir.

O vaxtlar SSRİ-də istehsal edilən neft məhsullarının 75-80 faizi Azərbaycanın payına düşürdü. Döyüşlərdə iştirak edən hər 10 tankdan 7-si, 10 təyyarədən 8-i Bakı nefti ilə işləyirdi. Bunu təsəvvürə gətirmək çətindir. Azərbaycan cəbhəyə yüzdən çox adda yüngül və yeyinti sənaye məhsulları, digər ləvazimatlar göndərmiş, qısa zaman kəsiyində yeni neftayırma qurğuları işə salmış, təyyarə yağı, aviasiya benzinini istehsalını həyata keçirməyə başlamışdır.

1941-ci ildə Bakıda neft hasilatı misli görünməmiş bir həddə çatmışdı - 23,5 milyon tondan çox olmuşdu. Onu qeyd edək ki, neft hasilatının artması əhəmiyyətli dərəcədə yeni quyuların qazılması hesabına edilirdi.

1941-ci ilin yekunlarına görə, Sovet

yətlı benzin, sürtkü yağı arasıkəsilməz axınla cəbhəyə gedir. Bu, onların fədakar əməyinin nəticəsidir".

1942-ci il Böyük Vətən müharibəsində ən ağır illərdən biri olmuşdu. Sovet-alman cəbhəsində tam üstünlük Almaniyanın əlində qalırdı. Düşmənin hərbi birləşmələri quruda, dənizdə, hava limanında sarsıdıcı əməliyyatlar həyata keçirirdi. Şəhərlər bir-bir əldən gedirdi, Leningrad kimi strateji nöqtə tam blokada vəziyyətinə düşmüş, ətraf ələmlə əlaqəsi kəsilmişdi. Gecə-gündüz tank, təyyarə, hərbi sursat istehsal edən militarist Almaniya cəbhəni hər tərəfdən gücləndirirdi. Bakının neft mədənlərində vəziyyət acınacaqlı idi. İxtisaslı işçi qüvvəsi, avadanlıq və dəzgah tapılmırdı. Onları kənardan tapıb gətirmək olduqca çətin idi. Mədənlərdə bir çox quyular fəaliyyətini

5-11 may 2022-ci il

dayandırmışdı. Hamının gözü Bakıya dikilmişdi. O vaxtın arxiv sənədlərini vərəqləyərkən insanı dəhşət bürüyür. **Bakı cəbhənin döyünən ürəyi idi, Bakı nefti olmadan müharibədə hansısa uğur qazanmaqdan danışmaq yersiz görünürdü. SSRİ Dövlət Müdafiə Komitəsi, ayrı-ayrı Xalq Komissarlıqları, Azərbaycan KP MK bütün güc və iradəsini Bakını düşmənin hücumundan qorumağa, necə olursa-olsun hasilatın aşağı düşməsinə yol verməməyə səfərbər etmişdi.**

12 mart 1941-ci il Azərbaycan K(b) P MK-nın iclasında həll olunan məsələlərdən biri Azərbaycan SSR Xalq Komissarları Sovetinin və Azərbaycan K(b)P MK-nın "Neft məhsullarının sərf edilməsinin azaldılması tədbirləri haqqında" qərarı olmuşdu. SSRİ Xalq Komissarları Soveti yanında İqtisadiyyat Şurasının qərarına müvafiq olaraq, Azərbaycan SSR Xalq Komissarları Soveti 1941-ci ildə mazutun sərfini 1800 ton azaltmağı qərara aldı.

Qərarda həmçinin 2, 3 və 4 nömrəli un zavodlarını qazla təchizata keçirmək, sovxozları odunla təchiz etmək, gəmiçilik idarələrinin ayrı-ayrı gəmilərinin bərk və kömür-mazut yanacağına keçməsi məsələsinin mümkünlüyünü aydınlaşdırmaq, gəmilərdən qalan neft məhsullarının yığılmasını təşkil etmək, Qubada, Zaqatalada, Göyçayda, Şamaxıda çörək zavodlarını bərk yanacağa keçirmək, Bakıda çörəkbişirmə yerlərini qazlaşdırmaq müəyyən edildi.

Müharibə insanları elə mətin, elə dözümlü, həm də elə doğma və yaxın etmişdi ki, hər kəs öz cismani varlığını unudub başqa bir aləmə düşmüşdü. **"Hər şey cəbhə üçün, hər şey qələbə üçün"** quru bir şüar deyildi. Qələbə uğrunda, azadlıq idealları uğrunda ehtirasla çəşub-dəşən milyonların ürək çırpıntıları idi.

Respublikamız cəbhəni fasiləsiz neft və neft məhsulları ilə təchiz etməklə yanaşı, 700 mindən çox övladını savaşa yola saldı, onların 320 min nəfərdən çoxu hərbi meydanlarında həlak oldular, itkin düşdülər...

Böyük Vətən müharibəsində xalqımızın hünər və qeyrət etalonuna çevrilən fədakarlığını və şücaətini gördükcə rıqqətdən insanın qəlbi döyünür, fəxr edirsən, qürur duyursan ki, faşizm kimi ölüm kabusunun yer üzündən silinib atılmasında Azərbaycan xalqının misilsiz payı və zəhməti vardır.

Mənbə: Ziyad Səmədzadə. "Azərbaycan iqtisadiyyatı 100 ildə" I cild. Bakı, 2021, səh. 63-70.

ASCO Transxəzər marşrutu ilə ilk dəfə Hövsan limanına yük çatdırıb

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC (ASCO) Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu xətti ilə ilk dəfə Hövsan limanına yük çatdırıb.

Bu barədə ASCO-dan məlumat verilib.

Məlumatla görə, yük ASCO-nun Dəniz Nəqliyyatı Donanmasına məxsus "Maestro Niyazi" quru yük gəmisi ilə daşınıb, Qazaxıstanın Aktau limanından gələn gəmi-də 140 ədəd 20 futluq TEU konteyner olub.

STAR neft emalı zavodu idxalını 33 faizdən çox artırıb

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR) Türkiyədəki STAR neft emalı zavoduna 2022-ci ilin fevralında 838 921 ton xam neft idxal olunub ki, bu da 2021-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 33,3 faiz çoxdur. 2021-ci ilin fevralında zavod 629 147 ton neft idxal etmişdi.

Hesabatda qeyd olunur ki, STAR

fevral ayında 102 534 ton aviasiya yanacağı, 466 000 ton benzin, 22 767 ton mayeləşdirilmiş neft qazı, 172 826 ton nafta, 55 893 ton neft koksu, 22 544 ton 95 oktanlı etiləşdirilməmiş benzin, 26 695 ton qaz, 165,3 ton yüksək kükürd tərkibli yanacaq və 90 546 ton digər məhsul istehsal edib.

Azərbaycan Türkiyəyə qaz ixrac edən ölkələr arasında ilk üçlükdə yer alıb

2022-ci ilin fevralında Azərbaycandan Türkiyəyə təbii qaz ixracı 2021-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 22,63 faiz azalıb.

Trend bu barədə Türkiyənin Enerji Bazarının Tənzimlənməsi Təşkilatına (EPDK) istinadən məlumat ve-

rir. Hesabat dövründə Rusiyadan Türkiyəyə qaz ixracı 2,352 milyard, ABŞ-dan 1,481 milyard, Azərbaycandan isə 747,52 milyon kubmetr təşkil edib. Fevral ayında Rusiyadan Türkiyəyə qaz ixracı 0,97 faiz azalıb, ABŞ-dan isə 99,19 faiz artıb.

5-11 may 2022-ci il

AZƏRBAYCANIN BEYNƏLXALQ LOGİSTİK MƏRKƏZƏ ÇEVRİLMƏSİ PERSPEKTİVLƏRİ

(əvvəli ötən sayımızda)

Tranzit yük daşımalarına gəldikdə isə dəmir və dəniz yolları ilə göstəricilər bir o qədər də fərqlənmiş. Lakin tranzit yük dövriyyəsi dəniz yolu ilə müqayisədə dəmir yolu üzrə 510 mln. t (2104-1594) çoxdur (cədvəl 3).

baycanın ərazisindən keçən Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin uzunluğu 521 km təşkil edir. Rusiya Federasiyasının sərhədi Dağıstandan başlayıb, Bakı-Ələt-Astara-İran İslam Respublikasının dövlət sərhədinə qədər olan Xəzər dənizi sahili boyu uzanan

cək, ölkələrin rifahı və sabitliyi üçün möhkəm təməllər yaradacaq.

Hava yolları ilə də ölkəmizin ərazisindən yüklərin daşınması xidməti uğurla həyata keçirilməkdədir. AR-də hava yolu ilə, əsasən, Bakı, Gəncə və Naxçıvan hava limanlarından müxtəlif istiqamətlərə yüklər nəql edilməkdədir.

AR və Türkiyə arasında “Dostluq dəhlizi” adlandırılan hava dəhlizi 2 qardaş ölkə arasında ötən ildən fəaliyyət göstərməyə başlamışdır. “Azərbaycan Hava Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin mətbuat xidmətinin məlumatlarına əsasən, 2019-cu ilin avqustunda Naxçıvan Muxtar Respublikası və Türkiyə arasında yeni hava dəhlizinin açılışı baş tutub. Naxçıvan Muxtar Respublikasının geosiyasi mövqeyini nəzərə alsaq, “Dostluq dəhlizi” önəmli strateji əhəmiyyətə malikdir.

Adı çəkilən dəhliz sayəsində 2 ölkə arasında digər qonşu dövlətlərin ərazilərini yan keçərək, birbaşa hava əlaqəsi yaradılıb. Həmin dəhliz Araz çayı boyunca uzanan 2 ölkə arasındakı 15 km-lik sərhəddən keçir. Qeyd edək ki, 28.05.92-ci il tarixində ümummilli lider Heydər Əliyevin iştirakı ilə burada avtomobil körpüsü və Sədərək-Dilucu sərhəd-keçid məntəqəsi açılıb.

Digər ölkələrin ərazisini yan keçərək, Naxçıvan və Türkiyə arasında əlaqə yaradılmasına imkan yaradan dəhlizin açılması ilə bağlı intensiv işlərə hələ 2018-ci ildən başlanmışdır. Layihə «Azəraeronaviasiya» (AZANS), Türkiyənin Dövlət Hava Limanları Təşkilatı (DHML) və Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının (ICAO) əlaqələndirilmiş işi nəticəsində qısa müddətə həyata keçirilib. Türkiyə ilə hava dəhlizinin açılması yeni beynəlxalq uçuşların həyata keçirilməsi və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə hava əlaqələrinin genişlənməsinə böyük töhfələr verəcəkdir. Xəzlərdəki ki, 2018-ci ilin may ayında ölkə Prezidenti İlham Əliyevin “Ələt Azad İqtisadi Zonası haqqında” Qanuna əsasən yaradılacaq iqtisadi zona ölkəmizin strateji tranzit potensialını daha da artıracaqdır. Avropadan, Türkiyədən və digər dövlətlərdən Asiyaya məhsulların daşınması daha da əlverişli etməklə bu zona ölkəmizi logistik və tranzit mərkəzə çevirəcəkdir. Yaxın gələcəkdə azad zonanın fəaliyyət göstərməsi nəticəsində 450 mindən çox yeni iş yerlərinin yaradılması, büdcə gəlirlərimizin və tranzit yükləşmələrinin artması proqnoz edilir. Tranzit əlaqələrinin genişlənməsi nəqliyyat daşımalarında zəruri olan servis xidmətlərinin göstərilməsi, müvafiq yüklərin etibablı saxlanması məqsədilə anbarların yaradılması, lazımi informasiyaların emali, ötürülməsi mərkəzlərinin yaradılması və daşıma ilə əlaqədar digər xidmətlərin göstərilməsi məsələlərinin də həllini gündəmə gətirir. Göstərilən nəqliyyat xidmətlərinin də günün tələbləri səviyyəsində təmin olunması yeni iş yerlərinin yaradılmasına səbəb olacaqdır ki, bu da ölkəmizdə məşğulluq probleminin həll edilməsinə yardımçı ola bilər.

Hazırda Qarabağa qayıdış proqramlarının hazırlanması, ərazilərimizin minlərlədən təmizlənməsi, dağıdılan tikililərin bərpa edilməsi və digər infrastruktur obyektlərinin yaradılması prosesi gedir. Bərpa edilən regionlardan biri Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan Ağdam rayonu. Regionun Qarabağda rayonların qovşağında yerləşməsi, onun əlverişli coğrafi mövqeyə malik olması burada ticarətin genişləndirilməsi potensialından xəbər verir. Başqa sözlə, Türkiyə ilə Orta Asiya arasında yaradılacaq nəqliyyat dəhlizini buradan keçməsi ticarət əməliyyatlarını gələcəkdə daha da artıracaqdır. Təbii ki, bu proseslər biznes əlaqələrini artırmaqla öz növbəsində gələcəkdə Ağ-

Cədvəl 4

Son 5 ildə AR-in ölkələr üzrə ticarət dövriyyəsi (min \$-la)

Nö	Ölkələr	2015	2016	2017	2018	2019
1	MDB: Belarus	93 674,6	124 531,1	147 700,6	203 665,5	227 260,5
2	Qazaxıstan	116 883,4	124 391,3	142 099,9	220 744,7	229 601,7
3	Qırğızıstan	8 165,2	6 725,2	1 760,2	6 082,8	5 791,4
4	Moldova	4 007,9	4 462,3	6 993,8	6 688,8	7 880,3
5	Özbəkistan	17 041,4	15 329,2	30 000,6	43 948,4	81 962,9
6	Rusiya	1 855 692,3	2 050 953,1	2 141 121,1	2 550 162,7	3 022 046,0
7	Tacikistan	6 443,8	12 320,5	2 045,8	6 587,2	3 160,8
8	Türkmənistan	52 433,9	152 276,0	164 135,7	133 042,7	225 652,1
9	Ukrayna	333 129,0	331 215,5	889 181,2	828 532,3	807 624,9
	Cəmi	2 487 471,5	2 822 204,2	3 525 038,9	3 999 455,1	4 610 980,6
10	Digər: Almaniya	1 913 958,5	1 001 323,4	894 183,0	1 447 734,2	1 642 151,4
11	Çexiya	607 892,9	280 176,1	664 507,0	1 045 802,4	703 107,6
12	Çin	565 111,5	1 085 832,8	1 298 342,3	1 310 222,9	2 184 194,0
13	Hindistan	305 036,6	611 809,1	501 096,7	922 480,5	1 092 520,3
14	İsrail	826 405,1	679 735,6	671 612,3	1 334 729,8	1 375 302,5
15	İtaliya	2 842 095,2	4 666 189,2	5 671 290,4	6 219 867,8	6 008 539,0
16	Kanada və s.	240 354,7	112 101,8	609 402,1	747 773,5	536 377,3
	Cəmi	19 458 344,1	19 124 528,3	20 578 239,6	26 955 527,8	28 691 837,6
	Yekun	21 945 815,6	21 946 732,5	24 103 278,5	30 954 982,9	33 302 818,2

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/trade/>

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/trade/>

dam regionunun inkişafına yeni töhfələr verəcək və Ağdam şəhərinin 4-cü ən iri şəhərə çevrilməsinə səbəb olacaqdır. Yekun olaraq qeyd etmək istərdik ki, Qarabağ probleminin həll edilməsi və ölkəmizin ərazisinin erməni işğalından azad edilməsi nəticəsində perspektivdə tranzit əlaqələrinin daha da artmasına zəmin yaranmışdır. Belə ki, şimal istiqamətində Rusiya Federasiyası, qərbdən Avropa ölkələri, şərqdən Çinlə, cənubdan Türkiyə və İran İslam Respublikası ilə tranzit daşımalarının həcmi daha da yüksələ bilər. Postkonflikt dövründə Qarabağ və onun ətraf rayonlarında həyata keçirilən bərpa işləri, gerçəkləşdiriləcək infrastruktur layihələri, çoxsaylı dövlət proqramları nəqliyyat əlaqələrimizin və müxtəlif dövlətlərdə fəaliyyət göstərən sənaye kompleksləri arasındakı nəqliyyat-logistik təminatın yaxşılaşdırılmasına gətirib çıxaracaqdır. Hazırda MDB ölkələri ilə ticarət dövriyyəsi ölkə üzrə 5 mlrd. \$-a yaxındır (cədvəl 4). Dövlət Gömrük Komitəsinin (DGK) məlumatına əsasən, 2020-ci ilin yanvar-iyul aylarında Azərbaycan və Rusiya arasında ticarət dövriyyəsi 1 milyard 514,029 milyon \$ təşkil edib ki, bu da 2019-cu ilin müvafiq dövrünün göstəricisindən 5,8% azdır. Yanvar-iyul aylarında Azərbaycanın bütün xarici ticarət dövriyyəsinin 10,07%-i Rusiya ilə ticarət əməliyyatlarının payına düşüb. Hesabat dövründə Azərbaycan Rusiyaya 430,762 milyon \$ dəyərində məhsul ixrac edib ki, bu da 2019-cu ilin yanvar-iyul aylarının göstəricisindən 1,8% çoxdur. Bütövlükdə, Azərbaycandan ixracın 4,72%-i Rusiyanın payına düşüb. Dövlət Gömrük Komitəsindən alınan statistik məlumatlara istinad edərək demək olar ki, 2020-ci ilin ilk 5 ayı ərzində Azərbaycanın ixracı 19, idxalı isə 4

mln. t təşkil etmişdir ki, onların da daşınmasının müvafiq olaraq 888 min t-u və 1,89 mln.t-u dəmiryol nəqliyyatı ilə həyata keçirilmişdir. Məlumatların müqayisəsi bir daha ölkəmizin təsərrüfatlıq fəaliyyətində dəmiryol daşımalarının əhəmiyyətinin və ticarət həcmələrinin artmasını, ölkəmizin zənginləşməsinə xidmət etməsini proqnoz etməyə imkan verir. AR-in geo-strateji mövqeyi və ölkə prezidentinin həyata keçirdiyi uğurlu iqtisadi siyasət milli iqtisadiyyatımızın dünyaya inteqrasiyasını gücləndirməklə, bizə yeni dividendlər gətirəcəkdir. Ölkəmizin 2019-cu ildə idxal-ixrac göstəricilərinin müvafiq olaraq 13,7 və 19,6 mlrd. \$ təşkil etməsi, adı çəkilən əməliyyatlarda ixracatın üstünlüyü dövlətimizin bir daha düzgün xarici ticarət siyasəti yeritdiyini təsdiqləyir. Xarici ticarət balansının müsbət olması isə (19,6-13,7) ölkənin ixracıönlümlü siyasət yeritdiyindən xəbər verir ki, bu da milli maraqlarımıza tamamilə uyğundur. Azərbaycan iqtisadiyyatının yaxın dövrlərdə həyata keçirilən diversifikasiyası nəticədə tranzit-logistik əlaqələri genişləndirməklə, onun büdcə gəlirlərinin artırılmasına gətirib çıxarmışdır. Apanları araşdırmaqlar bir daha göstərir ki, ölkəmizin tranzit əlaqələrinin genişləndirilməsi hələ yaxın perspektivdə əsas strateji hədəflərimizdən birinə çevriləcəkdir. Azərbaycanın beynəlxalq tranzit mərkəzə çevrilməsi doğma Qarabağımıza qayıdış üzrə hazırlanan dövlət proqramlarının yerinə yetirilməsinə təkan verəcək və xalqımızın rifahı artacaqdır.

Əmirov İmran Balamirzə oğlu,
Sumqayıt Dövlət Universiteti,
İqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsi,
“Biznesin təşkili və menecment”
kafedrasının baş müəllimi

Rusiyadan Avropaya qaz ixracı azalır

Cari ilin ilk rübündə Qazpromun Avropa İttifaqı və Türkiyəyə ixracı ciddi şəkildə azalıb.

Şirkət bildirir ki, hesabat dövründə MDB-dən kənara 50 milyard kubmetr qaz ixrac olunub. Bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 26,9% azdır. Bununla belə, şirkət müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş bütün öhdəliklərini yerinə yetirib. Qaz hasilatı ilə bağlı da azalma mövcuddur.

Hesabat dövründə şirkət 175,4 milyard kubmetr qaz hasil edib ki, bu da illik əsasda 2,5% geriləmə deməkdir. Daxili bazara satışların 3,7% azalması fevralın isti keçməsi ilə izah edilir. Ukrayna münaqişəsinə rəğmən Avropa rus qazı üçün əsas bazarıdır. Köhnə qitənin ölkələrinin Rusiya qazından asılılığı 25%-lə 100% arasında dəyişir. “Qazprom”un gəlirinin artması qazın bahalaşmasından irəli gəlir.

8 *Qarabağın görkəmli simaları***Soltan Hacıbəyov 1919-1974**

Soltan Hacıbəyov Azərbaycan musiqi mədəniyyəti tarixinə özünəməxsus istedadla kimli bəstəkar, pedaqoq, musiqi ictimai xadimi kimi daxil olmuşdur.

S.Hacıbəyov 1919-cu ildə Azərbaycanın ulu mədəniyyət mərkəzi sayılan Şuşada anadan olmuşdur. Gələcək bəstəkarın yetişməsində, formalaşmasında xalq musiqisinin böyük təsiri olmuşdur. 1930-cu ildə S.Hacıbəyov Bakıya köçmüş, 1936-cı ildən öz əmisi Ü.Hacıbəylinin ailəsində yaşamış və tərbiyə almışdır. Orta məktəbi bitirdikdən sonra musiqi texnikumuna daxil olan S.Hacıbəyov truba sinfində oxumuş, eyni zamanda musiqili komediya teatrında dirijor vəzifəsində çalışmışdır. *Bəstəkarın yaradıcılıq fəaliyyəti məhz bu dövrdən başlayır. Onun ilk əsəri xor və simfonik orkestr üçün yazılmış “Pioner kantata”-sı və “Qızıl gül” musiqili komediyasıdır. “Qızıl gül” əsəri 1940-cı ildə Bakı Musiqili Komediya Teatrının səhnəsində böyük müvəffəqiyyətlə tamaşaya qoyulur. 1939-cu ildə bəstəkar Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının bəstəkarlıq şöbəsinə, professor Zeydmanın sinfinə daxil olur.*

O zaman xalq musiqisinin əsaslarını bilavasitə Üzeyir Hacıbəyli özü tədris edirdi. Konservatoriyada oxuduğu illərdə bəstəkar seçdiyi sənətin texnikasına daha dərindən yiyələnmək üçün müxtəlif janrlara müraciət edir. O, iki prelüd və fortepiano üçün sonata, İ.Zamanlının sözlərinə yazılmış “Çiçəklərin söhbəti”, “Neft haqqında nəgmə” mahnılarını, “Quşcuğaz”, “Tənha yelkən ağarır” romanslarını, simli kvartet, simfonik variasiyalar yazır.

Böyük Vətən müharibəsi illərində S.Hacıbəyov qəlbə vətən məhəbbətilə alovlanan mərd, sadə insanların qəhrəmanlığına həsr olunmuş bir sıra əsərlər yazır. “Döyüşçülər nəğməsi”, 416-cı Taqanroq diviziyasına həsr edilmiş xalq çalğı alətləri orkestri üçün marş əsərləri buna misaldır. S.Hacıbəyovun I simfoniyası bu dövrdə yazılmış simfoniyalar arasında mühüm yer tutur.

1945-ci ildə Türkmənistan Opera və Balet Teatrı S.Hacıbəyova “Kəminə və Qazi” operasını yazmağı sifariş edir. Həmin əsərin simfonik parçası “Karvan” adlanır. 1955-ci ildən əsər yenidən nəşr olunaraq, müstəqil şəkildə repertuarlara daxil olur. 1946-cı ildə II simfoniya meydana çıxır.

Bəstəkarın uşaqlar üçün yazdığı əsərlərinin mövzuları müxtəlifdir. Burada həm pioner həyatı (4 pioner nəğməsi), həm də təbiət təsvirləri (“Yeni il”, “Bahar” və s.) vardır. 1953-cü ildə bəstəkar 6 uşaq nəğməsi yazır: “Oynaq topum”, “Lay-lay”, “Bənövşə”, “Bahar gəldi”, “Yolka”, “Pioner marşı”.

“İsgəndər və Çoban (opera)” uşaq operası Bakı pioner evinin sifarişi ilə yazılmışdır. Onun əsasını Nizaminin “İsgəndərnəmə” əsərinin bir parçası təşkil edir (librettosu M.Seyidzadəninindir).

1950-ci ildə S.Hacıbəyovun “Gülşən” baleti meydana gəlir. Müasir mövzuya həsr olunmuş bu baletə görə bəstəkar Stalin mükafatına layiq görülür.

1950-ci illərdə S.Hacıbəyov vokal musiqisi sahəsində çalışır. O, 1950-1953-cü illərdə bir sıra xalq mahnı və muğamlarını xalq çalğı alətləri orkestri üçün işləmişdir. “Sarı bülbül”, “Leyla”, “Qarabağ şikəstəsi” buna misaldır. 1950-ci illərin ən məşhur əsərlərindən biri simfonik orkestr üçün yazılmış üvertürüdür.

1950-ci illərdə bəstəkar Bolqarıstan və Çexoslovakiyaya gedir və vətənə qayıtdıqdan sonra “Bolqar süitəsi” və “Çex rəqsi” əsərlərini bəstələyir.

1964-cü ildə S.Hacıbəyov ən parlaq əsərini — orkestr üçün “Konsert”ini yazır. Müəllif böyük bir orkestr ustası kimi öz əsərini mahirənə şəkildə instrumentləşdirmiş və çalğı alətlərinin ifaçılıq imkanlarından səmərəli şəkildə istifadə etmişdir. Onun bu “Konsert”i milli simfonik musiqi mədəniyyətinə gözəl hədiyyədir.

S.Hacıbəyov bir çox tamaşalara musiqi bəstələmişdir. Bunlardan M.İbrahimovun “Məhəbbət”, “Kəndçi qızı”, S.Vurğunun “İnsan”, S.S.Axundovun “Eşq və İntiqam”, S.Rəhmanın “Əliqulu evlənir” və başqalarını qeyd etmək olar.

1948-ci ildən S.Hacıbəyov Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında müəllimlik edir, 1948-1962-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının bədii rəhbəri, sonra isə direktoru vəzifəsində, 1969-1974-cü illərə qədər Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının rektoru vəzifəsində çalışır. *SSRİ xalq artisti S.Hacıbəyov 1974-cü ildə vəfat etmişdir. Onun adı Sumqayıt musiqi məktəbi ilə əbədləşdirilmişdir.*

“AZERCELL CUP” müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırıldı

Proqramlaşdırma üzrə müsabiqənin gənc qalibləri Azercell Plazada təltif edildi.

Aprel ayının 27-si “Azercell Telekom” MMC və Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin birgə əməkdaşlığı çərçivəsində təşkil edilən “AZERCELL CUP” müsabiqəsinin qalibləri ilə görüş keçirildi. 300-dən çox 5-7-ci sinif şagirdlərinin qatıldığı müsabiqədə informatika fənni üzrə xüsusi bilikləri ilə fərqlənərək birinci, ikinci və üçüncü yeri qazanan 21 iştirakçı lider mobil operator tərəfindən sertifikatlar və dəyərli hədiyyələr ilə təltif edildi.

Mükafatlandırma mərasimi “Azercell Telekom” MMC-nin rəhbər heyəti, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin və Təhsil İnstitutunun rəsmilərinin iştirakı ilə baş tutdu.

Tədbirin açılışını edən Azercell-in Media ilə əlaqələr üzrə direktoru Nigar Şıxlinskaya qalibləri təbrik edərək gənclərin elmi potensialının aşkar edilməsinə və inkişafına yönələn bu təşəbbüsün Azercell üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğuladı: “İKT müasir həyatın bütün aspektlərini əhatə edir, həm insanlar, həm də cihazlar arasında qarşılıqlı fəaliyyət, ünsiyyət, informasiya əldə etmək üçün yeni, daha sürətli yollar təqdim edir. İKT sahəsi üzrə mütəxəssislərin yetişdirilməsi, rəqəmsal texnologiyalara, informatika elminə maraq göstərən, alqoritmik düşünmə qabiliyyəti

ilə fərqlənən şagird və tələbələrin inkişaf etdirilməsi Azercell-in sosial məsuliyyət strategiyasının vacib istiqamətlərindəndir. 2017-ci ildən etibarən Azercell Təhsil Nazirliyi və İnformatika üzrə Milli Olimpiada komandasının məğrur tərəfdaşı qismində məktəblilərimizin müxtəlif miqyaslı beynəlxalq olimpiada və müsabiqələrə hazırlıq prosesinə dəstək olur. Şagirdlərimizlə qürur duyur, onlara topladıqları bilikləri uğurla nümayiş etdirməyi arzu edirik!”.

Sözügedən müddətdə məktəblilərimiz müxtəlif miqyaslı olimpiada və müsabiqələrdə uğurla çıxış edərək 1 qızıl, 10 gümüş, 23 bürünc olmaqla, ümumilikdə 34 medal əldə ediblər.

Ümumi təhsilin təşkili və idarə olunması sektorunun rəhbəri Fuad Qarayev bu layihənin gerçəkləşməsinə göstərdiyi dəstək

üçün Azercell şirkətinə öz təşəkkürünü bildirərək ümumtəhsil müəssisələrində dövlət və özəl əməkdaşlığının əhəmiyyətini vurğuladı.

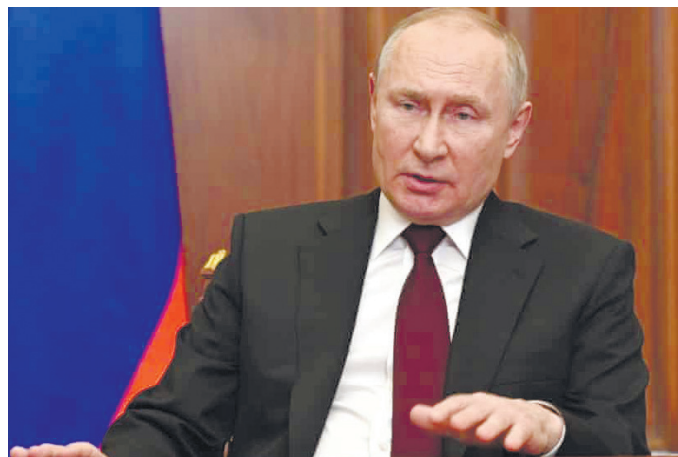
Tədbirin rəsmi hissəsindən sonra Azercell Plazada şagirdlər üçün ekskursiya proqramı da təşkil edildi. Məktəblilər şirkətin ayrı-ayrı şöbələrinin fəaliyyəti ilə yaxından tanış olub, onları maraqlandıran sualları Azercell əməkdaşlarına ünvanladılar. Xatırladaq ki, ötən ilin iyun ayında start verilən “AZERCELL CUP” proqramlaşdırma üzrə iki mərhələli müsabiqə lider mobil operatorun 25 illik yubileyinə həsr olunmuşdur. ADA universitetində baş tutan final turunda 5 alqoritmik məsələnin həlli üçün 3 saat vaxt təqdim edilmişdir. Nəticədə 4 şagird birinci, 7 şagird ikinci və 10 şagird isə üçüncü yeri qazanmış olub.

Putin sanksiyalara qarşı yeni cavab fərmanı imzalayıb

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin bir sıra xarici dövlətlərin qeyri-dost hərəkətləri ilə əlaqədar cavab iqtisadi tədbirlər haqqında fərman imzalayıb. Putin hökumətə 10 gün ərzində cavab sanksiyalarına maruz qalan şəxslərin siyahısını müəyyən etməyi tapşırıb.

Sənəd Rusiya Federasiyasının cavab sanksiyalarına məruz qalmış xarici fiziki və hüquqi şəxslər qarşısında əməliyyatlar aparmağı və öhdəlikləri yerinə yetirməyi qadağan edir.

Fərman həmçinin Rusiyada sanksiyalar altında olan şəxslərin xeyrinə Rusiyadan xammal və məhsulların ixracını qadağan edir.

Bloomberg: Rusiya avrobondlar üzrə defoltndan yayına bilib

Bloomberg agentliyi xəbər verir ki, Rusiyanın iki istiqraz üzrə ödənişləri investorlara çatıb və bununla da ölkə defoltndan qaçıb. 650 milyon dollarlıq köçürmə ödəmə müddətindən 11 saat əvvəl alıcılarına çatıb.

“Böyük beynəlxalq kliring mərkəzləri 2022 və 2042-ci illərdə ödəmə müddəti başa çatın avrobondlar üzrə ödənişləri qəbul edib və emal edib”, - agentlik qeyd edir.

Eyni zamanda, iddia edilir ki, buna baxmayaraq, Rusiya “bir neçə həftə ərzində daha ciddi maneələrlə üzləşə bilər”, çünki

Rusiya Mərkəzi Bankından, Milli Sərvət Fondundan və Rusiya Federasiyasının Maliyyə Nazirliyindən ödənişlər almağa imkan verən ABŞ-ın OFAC baş lisen-

5-11 may 2022-ci il

ziyasının müddəti mayın 25-də başa çatır. Rusiyanın Ukraynadakı xüsusi hərbi əməliyyatı fonunda bir çox Qərb ölkələri artıq Rusiyaya qarşı bir neçə sanksiya paketi tətbiq ediblər.

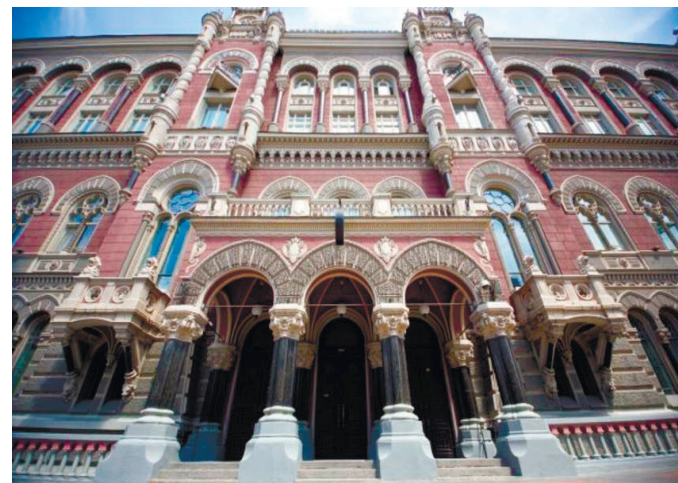
Bir sıra Rusiya banklarının SWIFT sistemindən əlaqəsi kəsilib, Visa və Mastercard xaricdə Rusiya bank kartlarına xidmət göstərməyi dayandırıb, bir sıra global şirkətlər Rusiya bazarından çıxdığını elan ediblər. Daha əvvəl Sputnik radiosu Mərkəzi Bankın rəhbəri Elvira Nabiullinanın Rusiyada defolt ehtimalını istisna etdiyini bildirmişdi.

Ukraynanın beynəlxalq maliyyə ehtiyatları azalıb

Ukraynanın beynəlxalq maliyyə ehtiyatları aprel ayında 1,5 milyard ABŞ dolları azalıb. Bunu Ukrayna Milli Bankının sədri Kirill Şevçenko bildirib.

“May ayının əvvəlinə olan vəziyyətə görə ehtiyatlarımız 26,6 milyard dollardır. Beynəlxalq yardımlar kifayət qədər olduqda ehtiyat həcmi lazımi səviyyədə saxlaya və hətta artırma bilirik”, - deyərək qeyd edir.

Milli valyutanın 29,25 UAH/USD sabit məzənnəsini hərbi vəziyyətə görə müvəqqəti tətbiq etdiklərini nəzərə qatdıran Milli Bank rəhbəri ixrac əməliyyatları bərpa olunduqda “üzən” məzənnə siyasətinə qayıdacaqlarını vurğulayıb.

ABŞ, Norveç və Avstriya Ukraynanın büdcəsini təxminən yarım milyard avro artırıb

Ukrayna büdcəsinə Dünya Bankının donorları – ABŞ, Norveç və Avstriyanın hakimiyyət orqan-

ları tərəfindən təxminən yarım milyard avro məbləğində qrant daxil olub. Bunu Ukraynanın Maliyyə naziri Sergey Marçenko bildirib.

495 milyon avro Ukrayna iqtisadiyyatının bərpası sahəsində inkişaf siyasəti üçün ikinci kredit proqramı çərçivəsində alınıb. Marçenkonun sözlərinə görə, Kiyev yaxın vaxtlarda ABŞ-dan da 500 milyon dollar göndərilsə,

cəyini gözləyir. Aprelin 22-də Ukraynanın Baş naziri Denis Şmyqal Dünya Bankının Kiyevə 88,5 milyon avro məbləğində qrant ayracağını bəyan etmişdi. Hələ o zaman Marçenko pulu almaq üçün lazım olan müvafiq sənədləri imzalamışdı.

Ukrayna hökumətinin məlumatına görə, müharibə zamanı dağntılar nəticəsində ölkə 550 milyard itirib.

Azercell-dən 010 seriyalı gözəl nömrələr!

Lider mobil operator müştərilərə eksklüziv seriyalara sahib olmaq şansını yaradır.

Ötən ilin noyabr ayında “Yeni 010

nömrələri – Qaliblərin seçimi!” şüarı altında hər kəsin çoxdan gözlədiyi yeni prefiksi istifadəyə vermiş “Azercell Telekom” abunəçilərin zövqlərini oxşayan yeni nömrələri satışa çıxarıb. Beləliklə, 27 aprel 2022-ci il tarixindən etibarən hər kəs “010” prefiksli 3, 4 və 5 rəqəmləri ilə başlayan gözəl nömrələri seçərək əldə edə

bilər. Müştərilər hazırda satışda olan nömrələr barədə daha ətraflı şəkildə www.azercellim.com veb-səhifəsi vasitəsilə tanış ola

bilər. Bu səhifə istifadəçilərə istədikləri nömrəni qısa müddət ərzində axtarıb tapmağa, onlayn ödəniş etməklə rahat şəkildə rəsmiləşdirməyə imkan yaradır. Xatırladaq ki, Azercell şirkəti “010” prefiksli yeni nömrələri Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz qələbənin ilk ildönümünün şərəfinə mobil rabitə bazasına təqdim edib. Öz müştəriləri üçün daha rahat bağlantıların təmin etməyi və rəqəmsal xidmətlərin daha əlçatan olmasını hədəfləyən Azercell şirkəti yeni “010” nömrələrinə sahib olacaq abunəçilərinə yalnız xoş xəbərlər almağı arzu edir.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Akif Musayev, Vahid Novruzov, Ədalət Muradov, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Süleyman Qasımov, Mirqasım Vahabov, Bəyalı Atəşov, Məiş Əhmədov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Müşfiq Atakişiyev, Zəhid Məmmədov, Ayten Səmədzadə, Elşad Səmədzadə

Dizayner:
Lamiyə NƏBİYEVƏ

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyar Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. “İQTİSADİYYAT” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnmiş, “Azərmedia” MMC mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 1500